

С 908

www.
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Босанско-Херцеговачки

ИСТОЧНИК.

Власник:

А. Е. М. Консисторија Дабро-босанска

Уредник:

СФ. Н. ДАВИДОВИЋ,

протојереј.

АПРИЛ. 1896.

СВЕСКА IV.

ГОДИНА X.

Штампарија Спиндлера и Лешнера, у Сарајеву.
1896.

САДРЖАЈ:

1. Окружница.
2. Антим VII. архиепископ Константинопољски Новога Рима и Васељенски Патријарх.
3. Парастос у Санском Мосту, обдржан је покојном митрополиту Дабробосанском Георгију Николајевићу 12. фебруара 1896.
4. О наравственим својствима пастира.
5. Религиозно-морални листићи.
6. О дужностима парохијалног свештенства.
7. Блаженства.
8. Четири путевође добром животу : страх божији, мудрост, трезвеност и рад.
9. Беседе о Молитви Господњој.
10. Како ћемо да повратимо у народу стару побожност.
11. Одговори из пастирске праксе.
12. Проповијед на Цвијети.
13. Проповијед о молитви.
14. Поздрав при улазу на парохију.
15. Ријеч браћи свештеницима.
16. Химна.
17. Са свештеничке скупштуне у Београду.
18. Свечан унос освећеног „Антиминса“.
19. Допис.
20. Село Азићи и његове старине.
21. Разно.
22. Књижевне вијести.
23. Јавне благодарности.
24. Премјештени.
25. Читуле.
26. Одговори уредништва.

Број 779.

Објава

српско-православном пречасном свештенству и општинама Дабро-босанске епархије.

Који жели набавити фотографију спровода покојног митрополита Дабро-босанског Ђорђа Николајевића, нека се обрати на канцеларију АЕМ. Консистоарије у Сарајеву и пошаље 2 форинта за један ком.

Из консисторијалне сједнице у Сарајеву, 4. априла 1896.

Привремени администратор епархије Дабро-босанске,

Архимандрит :

Ђ. Магарашевић.

Натјечај.

Браство ове свете обитељи тражи једног учитеља препаранда или богослова рељевског завода за мушку четвороразредну школу.

Учитељ мора бити Србин православне вјере и нежењен.

Годишња плата учитељу је 300 фор., стан, огријев и храна с браством.

Ко жели ово мјесто заузети нека се пријави преко Високопречасне Консистоарије сарајевске са својим документима, до 15. Јула 1896.

Први су кандидати свештеник нежењен.

Манастир Голмионица, 8. Априла 1896.

Браство.

Свеска IV. Сарајево, април 1896. Год. X.

Власник: АЕМ. Консисторија. Уредник: Ст. Н. Давидовић, протојереј.

Окружница.

Протопрезвитерским уредима и свему Пречасном свештенству Дабро-босанске Епархије.

Висока земаљска влада „за Босну и Херцеговину“ својом цијењеном наредбом од 28. марта (8. априла) о. г. број 38.298 Ст. 3. извољела је у погледу брачника Угарске краљевине (осим Хрватске у Славоније) издати шљедећа наређења:

1. Изводке вјенчајемих Угарских подјаника, осим Хрватске и Славоније, треба саставити о сваком вјенчању, гдје је ма само и један брачни пар надлежан Угарској;

2. Ови изводци имају према рубрикама у протоколима вјенчајемих садржавати важне тачке, које се у матице вјенчаних унашају;

3. Изводци се морају најдаље на 3. дана послје сваког вјенчања поменутих странаца предложити политичкој власти I. инштанције.

4. Изводци неморају бити оптерећени никаквим пристојбама;

5. Потпис водитеља матица има се овјеровити (легализирати) односим котарским уредима *бесплатно*.

6. Изводке те дужна је политичка власт I. инштанције сабрати и на надлежно мјесто управљати, и

7. пошто је врло нужно знати и оне брачнике, који су као угарски подјаници (осим Хрватске и Славоније), од 1. октомбра 1895. па до сада у овим земљама у брак ступили, — то се пречасном свештенству од ове духовне власти наређује, да исказе тијех бракова, ће их има, састави према наведеним тачкама и надлежној политичкој власти *одмах* достави, имајући се и у будуће строго придржавати ове наредбе.

Из конзисторијалне сједнице
Сарајево, 4. априла 1896.

Администратор Епархије Дабро-босанске Архимандрит:
Ђ. Магарашевић.

Ангим VII. архијепископ Константинопољски Новога Рима и Васељенски Патријарх.

Високопреосвећени Митроп. Добро-Босански, пречасни Екзарше целе Далмације, у светоме духу љубезни брате и саслужитељу наше смерности Господине Ђорђе Николајевићу; благодат нека буде с Вашим Високопреосвештенством и мир од Бога. — С радошћу примисмо два братска писма Вашег Високопреосвештенства од 10. и 31. августа, уједно и суму, која је сакупљена, као добровољни прилог у Епархији Вашег Високопреосвештенства за подизање од земљотреса порушене наше Патријаршијске богословске школе на Халки, и која сума износи свега фор. 1593 и 69 новчића. Прилажући овде у вези с тиме и признаницу одбора речене школе, благодаримо усрдно Вашем Високопреосвештенству на доброту и готовости, коју је указало у овим околностима према највишој школи Велике цркве, усљед чега шаљемо наш благослов свима побожним и пуним честољубља Хришћанима, који похиташе да укажу своју помоћ овом духовном заводу. Овом приликом стављамо до знања Вашем Високопреосвештенству и то, да пошто је један анонимни (безимени) православни хришћанин предузео, да својим рођеним трошком подигне

цело здање ове школе, решено је нашим светим синодом, да се приложи осталих хришћана употребе, као главнина, која ће се капиталисати, и од које ће се интерес и доходак употребити на издржавање школе, уколико не буду стизали они доходци, који се годишње узимаху од митрополита и манастира ради великих нужда и потреба поменуте школе, која се подиже већа, него што је раније била и у којој ће и наставни програм бити много већи и опширнији. И по што иначе учињена помоћ припада истој школи, то верујемо, да ће и приложници Епархије Вашег Високопреосвештенства, којих је каталог имена изволело послати нам, са свим пристати на то, као што су и сви други приложници са сваком готовошћу то учинили. А благодат Божија и неизмерна милост нека буде с Вашим Високопреосвештенством.*)

У Цариграду, 6. фебруара 1896.

Константинопољски у Христу Богу
љубазни брат.

*) Ово врло уважено писмо Његове Светости васељенског Патријарха, нека је благочестивим приложницима као увјерење, да су њихови прилози на одређену цијелу отправљени и у Халки примљени. Уредништво.

Парастос у Санском Мосту, обдржан је покојном митрополиту Дабро-босанском Георгију Николајевићу 12. фебруара 1896. год.

Свештеник Марјановић, добио је брзојав 10. поменутог мјесеца исте године од Високопречасне АЕМ. Конзисторије. Иста је одговорила на његово питање, да је госп. митрополит заиста преселидо се у вјечност 8. фебруара о. г.

Свештеник Марјановић, у споразуму са предсједником овдашње ерпске црквено-школске општине, нареди, те се одмах на ерп. прав. цркву

стави црна застава, која је представљала и означавала видљиви знак жалости и туге овдашњег ерпског народа за својим црквеним поглаварем; тог истог момента и звоно је огласило за смрт покојног г. митрополита.

11. истог мјесеца, свештеник Марјановић, такође у договору са предсједником, одреди да се држи парастос, (упокојеном г. митрополиту

12. фебруара у 9 сахати прије подне, кад се имао и сахранити г. митрополит у своју вјечну — кућу.

Предходно је свештеник Марјановић, службено јавио овдашњој котарској области, ради присутности г. г. чиновништва, иста је котарека област примила радо на знање, и сутра-дан цијело чиновништво дошло је у цркву у одређено вријеме, кад се имао обавити парастос.

Унутрашњост цркве била је сва ископана са црним литијама и пантљикама; више амвона био је један асталчић, који је прекривен са црним, на истом асталчићу било је кољиво, и слика покојног господина митрополита, која је представљала његову узвишену особу.

Кад све то човек посматра, чини на њега велики утисак, и побуђује на тугаљивост и велику скромност и побожност. На парастосу чинодјествовала су два свештеника, дотични свештеник Милан Марјановић, и свештеник Јован О. Митровић; обред је обављен на најсвечанији начин, тако, да се ово мало мјесто не бих постидило ни већијех на гласу мјеста у том погледу. При свршетку обреда изговорио је красну бесједу свештеник Марјановић, у којој је говорио о „смрти“ а уз то напоменуо је о великим дјелима пок. госп. митрополита.

Што се тиче присутности у цркви, нашег ерпског овдашњег народа, може се казати, да је било све отмјеније грађанство, које зна цијенити и уважавати племенита и патриотска дјела госп. митрополита, која је учинио свом ерпском народу; те према томе зна одати последњу почаст свом црквеном великану и узоритом архипастору и рећи Му: вјечан ти помен св. владице!

Говор пароха Марјановића од ријечи до ријечи гласи овако:

Тужни зборе!

Откуда последни час живота нашем сиједом архијереју. Закуца на вратима живота нашега владице — немилостива смрт. Да, та немилостива хала, није хтјела више трпити смиреног молитвеника, да шаље своје молитве милостивоме Творцу, за спас душа наших; није хтјела, да гледа тога неуморнога првосвештеника, који савлађујући своје старачко бреме, иђаше од града до села, проповједајући о вјери, дајући својим животом примјере врлина. О несита смрти! немој тако побједоносно дизати се. Стани! обори то гордо лице доље! Зар незнаш да си побјеђена? зар си заслијепљена својом похлијепом заборавила побједу, коју је свршио над тобом воскреснути Христос Спаситељ?

Мислиш, да својим чином побуђујеш свијет? Не! Побједу, коју си упрла на цијели свијет, побјеђује тебе саму. Старога митрополита Георгија, истргла си из овог тешког и пуна ништавила свијета а милостиви Творац, даје му свијет: „идѣже нѣсть печалѣ ни воздиханне.“

Па ко би смио тужити за неуморним трудбеником Христове цркве? ко би се преварио, те пустио сузу сажалења? Не! тај који би то

учинио, био би грјешник, тај би војевао против милостивога Бога, који је позвао нашега архијереја, да га украси вијенцем праведничким, чија свијетлост сија ће свагда; чија скупопјеност неће изгубити цијене.

Тужни зборе!

Глас о смрти нашега митрополита, потресла је свакога правога хришћанина; потресла је нас све, јер смо изгубили архијереја, који је се очински старао за своју паству; изгубили смо доброга старца, чији је живот био посвећен само у корист народа и цркве. Да, вођен родољубивим тежњама, стари митрополит, откидао је од свога

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

заложја парче по парче, па га је давао на олтар просвјете и хуманитарности. Многе школе у нашој поносној Босни, уживају данас благотворне плодове, које је родољубиви архијереј, пресадио са својом дарезљивом руком.

Дуго ће српско-православни народ, поносно Босне, имати слику челичног старца митрополита, који савлађујући своје старачко бремене, а по жељи своје пастве, долазаше и у најзабаченија села, да у њима својим архијерејским благословом освешта домове Божје; да својим присуством увелича те највеће народне светковине.

О, добри владико Георгије! колико си нас задужио? колико си добра учинио своме народу?

Да сам обдарен Златоустовим даром бесједништва, опет не би имао довољно ријечи, са

којима би вијерно нацртао дјела твоја за српско-православну цркву и школу. За то опрости, о, опрости свети првосвештениче Христове цркве, што нисам, у стању, да ти у вјерним бојама насликам твоја добра и богоугодна дјела! Прими свети владико, на овоме тужном растанку, од твога народа, кога си са највећим жаром родољубља грлио и обасипао — прими посљедње ударије: „вјечну памјат,“ молећи те, да порадиш са својим смиреним молитвама пред престолом милостивога Оца, да и ми побједоносно оставимо овај ништави свијет, а уђемо у свијет вјечни: „идѣже и кѣтъ печалѣ ни коздиѣние.“ Амин.

Говорио:

Милан Марјановић,
парох.

II. О наравственим својствима пастира.

Саставио ректор кијевске духовне семинарије Архимандрит Борис. Превео Григорије А. Николић свештеник у Митровици.

I. Општа духовна својства, неопходна за пастира цркве.

Само лични покушај може привести ка истинитом схваћању потпуне важности и разноликости потреба пастирске службе и заједно с тим показати она главна душевна својства, која су неопходна за успешно деловање његово.

Од пастира цркве природно је очекивати, да буде примерним хришћанином. „Никтоже ѿ юности твоје да не роди тѣ, говори ап. Павле Тимотију; но въразѣ вѣди вѣрнимѣ словомѣ, житіемѣ, любовію, дѣломѣ, вѣрою, чистотою (1. Тим. IV., 12). Кад пастир смисља поуку за паству, то је он дужан да се обрати најдубљим скровиштима свога срца, да одатле црпи реч живу, јаку и спасоносну; а за то му је најнеопходније да завлада богатством духовног живота; он не сме бити, по апостолу, „почетником“ у божанственим стварима. По овоме, не може бити никакве сумње у том, да је пастир дужан да буде истинитим учеником и пошљедоватељем Христа. Свакако, могући су случајеви заблуда односно себе самога; но онај, чије је назначење да приводи људе ка Христу, дужан је прво сам да иде за Христом; ко је постављен да руководи вернима, дужан је сам бити човеком дубоке, срдачне вере.

У самој ствари, да чини све оно, што је дужан чинити савршени пастир, потребно је бити савршеним човеком, потребно је бити испуњеним Духа Божјега. Па где да нађемо таковога човека? Историја света пружа нам само један углед таковога савршеног човека и пастира, Богочовека Исуса Христа. Јеванђеље је поверено несавршеним људима; и ипак како можемо ми да се уеуђујемо придавати нижу и очевидно несавршену меру к пастиру душа? Можемо ли ми тврдити, да пастир у којем год одношају има право погрешити, и да његов немар или пад, макар био најнезнатнији, нема важних посљедица за поверена му дела?

Св. Григорије Богослов, у једној својој беседи, говори: „ми смо дужни прво сами бити чистима и за тим већ очистити друге; бити наученима, да можемо учити друге; бити светилом, да можемо просветити друге; приближити се Богу сами, и за тим побуђивати друге да Му се приближују; посветити себе саме, и за тим тек друге чинити светима.“ Пастир је дужан да буде кадар рећи заједно с првим служитељима Христовим: „Ми же не дѣха міра сегго придохомѣ, но дѣха иже ѿтѣ Бога, да вѣрны, таже ѿтѣ Бога дарованнаѣ намѣ. Таже и глаголемѣ, но, вѣ наученыхѣ чловѣческихѣ премѣдрости словесѣхѣ,

но; наученихъ Духа Святаго: духовна д-ховными сразсждающе“ (1. Кор. II, 12, 13).

По овоме, у одношају духовних својстава ми смо дужни поставити, као аксиому, да је не само ради свога сопственога добра него и ради успеха у служби прва религиозна обвезаност пастира — та обвезаност у одношају према себи самоме и према својој сопственој души. Пре свега другог и с особитим настојавањем он је дужан да се стара о томе, да се живот по Божјим заповедима сачува у њему у сили и чистоћи: „Бниман себѣ и учению: и пребыкаи вѣ нихъ. Сѣа ко творѣ, и самѣ спасешисѣ и послѣшающѣи тебе“ (1. Тим. IV., 16).

Висина нашег духовног приправљања к свештенству неопходно мора одсијавати и на ступњу успеха у нашој делатности на овом пољу. Одтуда наша прва мисао, наше прво старање мора се састојати у настојању о властитом унутарњем приправљању ка свештенству, које се састоји у истинитом управљању срца к Богу, у концентрисању свију сила на једном предмету службе Њему: „то је једино дело, које сам дужан чинити.“ Приправљање Христа за земаљску његову службу било је највише духовно: сав његов живот, који је предходио служби, протекао је у неизвесности и у испуњавању незнатних дужности, али у то исто време у сталном одношају с Богом и у васпитању духа ка делу, које га чека, вежбањем у смирености, трпљењу и самоодрицању. Без ове самоће духа, која искључује свако притворство и лукавство, које се открива у наклоности ка светекој слави и власти у колебању међу службом Богу и службом себи самом, не може бити довољне силе за рад свештенства.

Сила човечја на сваком пољу религиозне делатности налази се у зависности од унутарњег приближења к Богу путем живе и јаке вере. Вера је закон, чијим делотворним откривењем условљава се наш живот по Богу, и ми не можемо оделити оно, што чинимо у свом животу, од онога, ради чега се јављамо у свом властитом духовном суштатеву; управо исто тако, као што не можемо оделити светлост или топлоту од њиховог садањег извора или надати се уживању од њих онде, где нема услова за њихово битисање. У тајни свештенства Бог саопштава својим служитељима благодатну силу за свршавање јеванђелскога дела; но та сила постаје могућом

у души човека само под условом живог и непрестаног одношаја његова с Богом. А ако се човек удаљи од извора благодатних сила, то опак он и у таквом случају не престаје бити за своју паству проповедником или посредником благодати Божје, која се даје у тајнама, али већ посредником пасивним, не добијајући ништа из општег извора живота зарад свога властитог оживљења и ојачања. Ученици Спаситељеви на знавест Господњу да праштају увреде, одговорили су знаменитом молбом: „приложн намѣ вѣкрѣ“ (Лук. XVII., 5). Као што се види, у виду колебања пред тежином нравствене дужности, пре свега морало би се очекивати да чује речи: „Госпode, умножи нашу силу или љубаз ка испуњавању дужности; но ученици Господа били су убеђени, да је послушност заповести Учитеља могла бити остварена цигло при помоћи силе, која није била у њима самима, и за то су се молили о умножењу те способности, кроз коју је једино могла божанствена помоћ бити усвојена душом. Душевна својства служитеља Христовог, на тај начин, сасвим се ослањају на његове одношаје према Богу, на одношаје сталне, правилне и живе; без таквих одношаја благодат свештенства, која се даје полагањем руку епископских, остаје за њега као да је неделотворна.

По овоме, ако пастир осећа у себи благодат Божју и ако има истинити позив к служби Христовој, то се од њега захтева да одржава у себи тај божанствени дар позива. „Воспоминаю тебѣ возгрѣвати дарѣ Божин, живѣщѣи вѣ тебѣ возложениемѣ рѣкѣ моею (2. Тим. I., 6); јер је то особити дар љубави к делу Христовом. Та љубав, та ревност, тај жар, послани с неба и освећујући човека на дело спасења ближњих, може слабити. При сусрету с озбиљним препонама, пастир може пасти у сету; при навали светских искушења — да им се пода и да охладни; он може држати себе ван опасности и, будући заузет духовним делима других, лако може забравити да обраћа пажњу на своју сопствену душу и да престане бдити над својим властитим срцем. Као јавни и општи радник, он може предпостављати, да нам времена за старање о себи самом; мало је то, он може доћи на мисао, да се истинито самоодречење у том и сасвим не мисли о себи. Он је предначен, да носи изванредно тешко духовно бreme, а познато је, да чим се више пењемо на брег, тим се тежи чини

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

терет и тим је тежи сваки нови напор да га одржимо. Свештеник није дужан употребљавати ништа вештачкога зарад своје олакшице; од њега се захтева непрестани напор душе; он не може себи допустити да сиђе с висине свога позива и да се спусти у област нижих тежња и мисли, него свагда мора бити на висини свога позива. Из олтарa иде он на амвон, с амвона у школу, из школе ка постељи болесника, одатле долази к својим научним радовима, с тиме, да плодове тих радова опет обрати на корист своје пастве у храму, у школи, у појединим домовима; сав живот и сваки дан, сваки тренутак тог живота мисао му се окреће около узвишених духовних предмета. С једне стране, то је велико преимућство, с друге — тешко искушење; јер при таквом стању духа неопходно је без престанка бдити над собом и чувати се, да се не изроди угушење и отупљење духовних сила, да се унутарњи огањ не угаси и дар Божји да се не покаже мртвим у њему.

Као главна средства за одржање у себи тог жара душе или, што је то исто, за погревање у себи дара Божјега, добивенога епископским рукоположењем, служиће му читање св. Писма размишљање о религиозним предметима и молитва.

2. О читању Св. Писма и религиозним размишљанима пастира.

Ништа се у религиозном образовању пастира по важности и значењу за његов живот не може упоредити са савршеним и срдачним знањем Библије. Ако се свештеник обраћа Библији свагда само ради једних имних интереса, с намером, на пример, да нађе тему за поуку или потврду за одређену богословску истину, то таквим једностраним одношајем к речи Божјој лишава своју духовну природу њене природне хране. Пријатно је срести свештеника, који би усвојио себи Писмо не у мом само, него и срцем, који би се у једно те исто време питао мањом Речи Божје и који би се учио мудрости вишој, но мудрости учених.

Добро чине они свештеници, који сваки дан прочитавају извесни одељак Библије, руководећи се при томе неким планом. При читању Библије с побожном цели, т. ј. зарад питања срца божанственим учењем, не треба да се предаје умом у царство обстрактних теорија, да тражи у Библији

шта необично и непознато, него је просто потребно да се стара дознати, како Бог говори души у својој Речи. Наша размишљања треба да буду, што је могуће, проста; ми смо дужни ограничити се срдачним примањем божанствене истине, побожном пажњом гласу Божјем. Сваки пут кад приступамо таквом читању Библије, дужни смо ми да се старамо тражити у њој Онога, који је благоволео открити Себе у њој, — Бога, као Искупитеља; и ако шта више прочитамо мало, него се то читање сједињава са жарком жељом проницати све више и више у самоткривење Бога у Христу. „Изъ негоже всако штечество на небесѣхъ и на земли именованъ: Да дастъ вамъ по богатствѣ слави своєю силою утвердитиса Духомъ его во вѣстрѣнїемъ челоуцѣкѣ: Несеитиса Христѣ вѣкроу вѣ сердца ваша; вѣ любви вкоренени и основани: Да возможете разумѣти со свѣтми свѣтими, что широта и дългота и глѣбина и висота. Разумѣти же преспѣющю разумъ любовь Христовѣ, да исполнитсѣ во всако исполненїе Божїе“ (Ефес. III, 15—19).

Тим начином, свештеник, испитујући непроменљиви губитак својих духовних сила и средстава, неопходно је дужан имати стално обновљење изгубљенога и божанственога извора, да увек стоји на висини потреба своје службе. Употребљавајући упоређења из свакидашњег живота, могуће је казати, да као што човек раденик осећа потребу у већој количини хране, него сваки други, тако и пастир више осећа, потребу у духовној храни; њему је неопходно особито стално оживљење, допуњавање и појачање духовних сила. Као друго средство за такво појачање духовних сила пастира служи мишљење о Богу. Средство то припада броју најнеобичнијих и мало употребљаваних, јер већина људи не само није позната са његовим благотворним утецајем на душу, него шта више нема правилнога појма о њему. И ово незнање је једно од главних узрока недостатка побожности у људима. К молитви приступају људи већином или случајно, по изазвању каквих спољашних околности, или по навици, следећи утрђеном поретку. Но ако се ми свесно и с осјећајем односимо к делу молитве, то ће светлост благодати озарити и загрејати наше унутарње биће; свршила се молитва, и озарење је ишчезло, и ми опет тонемо у обично стање душевне сушице, хлад-

ноће и мрака. Међу тим, ако би ми што је могуће чешће оживљавали своје религиозно чувство дубоким и спасоносним размишљањима о предметима вере, то би нам духовни живот био несравњено више обезбеђен од те сушице и равнодушности, које тако вређају побожности шкоде јој. Мишљење о Богу састоји се у срдачној пажњи к предметима вере, брижљивом истраживању средстава и способности к достижењу светог и богоугодног живота, дубоком расуђивању њиховом и побуђењу у себи наклоности и осећаја, који имају праву свезу са љубављу к Богу и најтешњим општењем с њим. У самој ствари, размишљање служи тиме као велика помоћ за побожност, при помоћи којег је она разумна, правилна и стална. Јер кад је наш ум обogaћен знањем тајана божанственог откривења, које је дух наш кадар примити и усвојити себи, то најдаља делатност духа у одношају к њима (тајанама) дужна је принадлежати разуму и бити у размишљању о њима, а за тим већ те истине, тим начином појмљиве закључком, у колико је свакако то могуће за човјека, примају се вољом ради остварења свега добротворнога живота. Таквим начином, религиозно размишљање води ка утврђењу у нашем духу оних божанствених истина и начела, која имају прави утецај на одржање и развитак светог и богоугодног живота. Често мислећи, на пр., о смирености Христовој, чинећи ту смиреност предметом дубоког размишљања, ми тим самим васпитамо смиреност у себи самима. Размишљање о таквим местима св. Писма, као што су на пр. Мат. XI., 29: „Возмите иго Моје на себе и научите се шт' мене, јак' кроток' есмь и смирен' сердцем: и обратите погон дшам'к' вашим'“; Лук. XXII. 26. 27: „Бол'н во вас'к' да в'дет'к' јак' сл'жан. Кто во бол'н, возлежан ли, или сл'жан; не возлежан ли; Из'к' же посред'к' вас'к' есмь јак' сл'жан;“ Мат. XX., 28: „Јак'же Сын'к' чело'в'чеческии не приде, да посл'жат'к' ем'к', но посл'жити и дати дш'к' свою избавле'н'и'е за многи'х;“ Јов. XIII, 12. 15: „Гд'а же чуми ноги их'к' . . . рече им'к' . . . Образ'к' во дах'к' вам'к', да јак'же аз'к' сотвори'х'к' вам'к', и вы творите“; Апокол. III., 20: „Се, стою при д'верех'к' и толк'к'; — често и дубоко размишљање о таквим местима св. Писма помаже човеку да присвоји себи мало по мало тај углед смирености. Истим начином размишљање о речима Спаситеља,

код Јов. XV., 19; XVII., 14: „шт'к' м'ра н'к'ст'е . . . јак'же и Из'к' шт'к' м'ра н'к'сл'к'“ побуђује у души нашој тежњу да ослободимо своје срце од привржености ка свету. Нарочито је корисно размишљање о примерима из живота Христовог, о догађајима Његовог свакидашњег опхођења и општења с људима. Нека сваки запита себе како је чинио Христос у овој или оној околности свога земаљског живота, и он ће наћи овде најпростије и највише руководство за своје владање, за којим идући највише ће успешно постигнути оно савршенство, ка којему без престанка теже како философи, тако и прости људи. Но религиозно размишљање није дужно да се држи стално на највишим тајанама религије, него особито на најпростијим истинама и дужностима. Мора без престанка држати свој закључак и уображење, не дозвољавати им да прелазе од једног предмета на други, тонуту у високе обмане, које немају практичнога одношаја к добротворном животу. Истина, бива кад-и-кад случајева, кад се људи светога живота удостојавају од Бога да се узвесе до гледања највиших тајана вере, но такви су случајеви ретки; при том пак и тај дар гледања небесних тајана има као своју цел' потпомагање побожности и наравственог савршенства човековог. Религиозна размишљања таким начином, дужна су увек имати примену ка практичном животу; у противном случају она ће бити бесплодна.

Неопходно је избрати такођер време зарад усамљеног религиозног размишљања. Свакако, зарад таковог размишљања, пастир не може оделити већи део свога времена а тим више посветити му сав свој живот, како су то чинили древни свети подвижници, повлачећи се у мрачне јеруге и пустиње, да се тамо, далеко од света и људи, без препрека предају подвижним постама, молитвама и побожним размишљањима, како то чине и многи данашњи пустињаци и иноги по манастирима. Пастир је човек од света, јавни радник, и по томе савршено удаљавање његовим од испуњавања његове службе. Христос нам је дао углед у томе, како ваља располагати својим временом, кад је с попришта општег живота, који је био испуњен преблаге делатности, удалио се за време зарад самотнога размишљања на гору или у пустињу; а у колико више треба да чине то Његови несавршени пошљедоватељи и особито служитељи његове цркве, духовни живот којих

без престанка осећа потребу у чувању и испуњавању из извора божанствене благодати.

Стално пребивање у друштву, где се човек по невољи заноси сликама и појавама светског живота, гдје светски жагор, пунећи му уши, расјава ум, не доручта му да се концентрише на предметима светима. Усамљено мишљење о Богу спасава пастира од такове расејаности, саопштавајући његовој души спасоносну побожност. Таштина, гордост, хвалисање ишчезавају, духовни живот његов дубље продире, чисти се и јача.

Спасоносне истине, којима пастир храни умове и срца пастве, не могу бити добро појмљиве кад се ум расејава жагором светске таштине. За дотично постигнуће њихово неопходно је то концентрисање мисли, то самоћа, у којој се душа проницава дубоким саучешћем к потребама патњама људи. Човек, који често говори јавно, неизбежно је дужан да говори много више оно што осећа, у чему је убеђен, или о чему мисли сам са собом. Онај постир кадар је више принети користи, који спаја мисао са деловањем, у кога се размишљање и спољашњи рад допуњује међу собом. Јер његова убеђења размишљењем постају више тврда и дубока, а намере и тежње више концентрисане, то, приступајући к испуњавању својих општих дужности, онима већ јасно означену цел и осећа у себи сталност и силу, које га вуку далеко преко границе, приступачне другима, мање силним и усредсређеним умовима.

Време школског приправљања к делу свештенства представља у некојим одношajима много удобности за самотна размишљања. Господ наш Исус Христос проживео је тридесет година у самоћи, пре но што је ступио на своју општу службу. А таким начином може бити употребљен и неки део каникуларнога времена, јер последње је могло помоћи ка установљењу и утврђењу не само телесних, него и духовних сила. Млад човек, приправљајући се да буде пастир, нека иде у поље, у шуму, у самоћу и тамо нека пробави неко време сам с природом и Богом. Но и поставши пастир, он је дужан, по могућности, често да се користи савреном самоћом зарад побожних размишљања; и нека боље изгуби део свога времена од умних и научних занимања, него да троши ону силу духа, која се условљава здравим и потпуним стањем религиознога чувства. Религиозно размишљање није ни молитва

ни побожност у правом смислу, ма да је оно у то исто време високо-побожно вежбање. Оно је проницавање духа у суштину ствари, и у примени за предчете вере, стоји, с једне стране, у тежњи достигнути најузвишенија начела божанствене истине, која има непроменљиве одношаје у души човечијој, с друге — у зромом трпљивом истраживању нашега сопственога срца, с целим да дозна његове истраживању нужде и потребе. Оно је старање да открије, помоћу Божјом, изворе наше слабости и болешљивости и, у смирној покорности духа, да се приближи Богу да добије ново познавање истине, нову силу љубави Богу и ближњима.

Религиозно размишљање, таквим начином и преимућствено се тиче две врсте предмета — божанствене истине личног душевног искуства човековог.

Наше размишљање о Богу дужно је бити руковођено љубављу, слично томе као мисао детенцета, које се налази одвојено од родитеља, неопходно га вуче к њима, пробуђена чистом и високом љубављу ка милим за њега суштаствима.

Даље, размишљање наше о Богу дужно је бити руковођено и испомагано и знањем. Могуће је васпитати мисао ка примању божанствене истине посредством читања књига, које животно утичу на срце човека. Такове су књиге животописи древних великих подвижника хришћанске вере и живота и њихова сопствена дела, особито она, у којима се највише огледа преживело од њих искуство духовног живота. А овамо је могуће прибројати и књиге доцнијега постанка, чији автори на пр., Тома Кемпијски у свом „Подражавању Христу“, дубоко прогнчу у суштаство душе човече и њене одношаје ка Богу и невидимом царству вечнога живота, и љубави, у којем станује постојани мир и радост.

Што се тиче размишљања о свом личном духовном искуству, или испитивању самога себе, то сада на њега обраћају мање пажње, но у пређашња времена, јер неки шта више тврде, као да Христос није учио томе. Несумњиво је, да се то испитивање самога себе доводило кад што до крајности, јер је постало неприродним и штетним испитивањем самога себе; и савремена непажња истоме делимице се објашњава, као противност пређашњим крајњим полазиштем његовим. Но неопходност ове врсте размишљању при његовом правилном и природном разумевања

Уживај нам се и св. Писмом, и сопственом нашом савешћу. У самој ствари, испитивање самога себе сасвим нам је неопходно ради очитовања пред нами нашега сопственога стања наших потреба, слабости и недостатака. Само тим путем можемо ми пребивати познање о себи самима, као предходни услов духовног пробуђења, бољитка и напретка. А ако хоћемо да видимо у испитивању самога себе нешто друго или више од тога, то ће оно већ бити за нас теретом. Испитивање самога себе само по себи не побољшава човека и не спрема заслуге пред Богом; оно није циљ, него је само средство, којим је могуће користити се и не користити се. Ми можемо и дужни смо одати плату удивљења тој суровој тежњи, која, путем унутарњега притиска сатире вољу човека, убија у њему сваку и тим начином чини човјека „usque cadaver“ (трупом који иде), но ништа даље. Истинито апостолско испитивање самога себе, напротив, води човека к живим изворима светлости у Христу, ка детињској утеси у љубави к Богу и ближњима. Оно није толико управљено у унутрашњој души, у мутне изворе мрака самољубља и греха, колико је управљено ка погледу Бога, који „скрћетъ естѣ и тмы вѣ Непкѣ и вѣстѣ ни единымъ.“

Но пастир, свакако, брижљиво је дужан испитивати себе од времена на време, живи ли он онако, како то одговара његовој дужности, испуњавали он ту дужност по истинитим мотивима; није ли у њему заклетва самољубља, излишне привезаности ка свету, зависти, честољубља или појуде; управљали се он у својим радњама желењем добра другима и утврђења истините праведности, или се пак руководи каквим год нижим побудама.

Осим тога, у парохији могу се срести када када тешки и незгодни случајеви, на пр., случајеви особитог навешћивања религиознога живота, или пак упорнога противљења светлости Христовог учења, који захтевају од пастира нарочитог размисљања. У таквим случајевима уму пастира са особитим постојанством стављају се питања: како ће приближити хришћанску истину умовима људи богатих и сиромашних, младих и старих, образованих и простих и како ће васпитати и утврдити у срцима њиховим хришћанску љубав? Такова питања зарад свога решења захтевају дубоког размисљања. А ради тога неопходно је да се за време одвоји и удали од шума светске таштине и животних бура.

(Наставиће се.)

Религијозно-морални листићи.

Намијењено правословној српској младежи и сваком хришћанину.

Превео и попунио: **Јован Петровић**, свештеник-катихета и професор у Загребу.

(Наставак).

Од савјести не можеш побјећи.

Бјеже безбожници, кад их нико не гони . . . (приче 28,1)

Ништа није гадније од гријеха; па и онај, који га тако радо чини, не воли га гледати и, кад је учинио гријех, гледа, колико је могуће, да га затаји. И кад мора да призна гријех пред судом, он је готов да поднесе свако искушене, само да не открије гријеха. А кад добровољно иде к духовному оцу на исповијед, онда или лукаво изврће свој гријех, или га прикрива каквим год изговором. А то је без сумње за то, што је он могао учинити гријех, али не може да га гледа.

Заиста је савјест његова огледало: хоћеш — нећеш, мораш се ње стидити! Нека ћуте уста колико хоће, савјест чини своје и њезини пријекори јесу — најжешћа искушења за душу. Георгије Кедрин приповиједа у свом њетопису, да је грчки цар Констанс, не желећи, да му млађи брат Теодосије има дијела с њим у управи државној, присилио га да се одрекне престола, да ступи у свештенство и прими ђаконски чин. И Теодосије би посвећен. Но то није било доста за властољупца — брата: послѣје некога времена запоједи Констанс да га убију. Нови Кајин

братоубијца, мишљаше да ће спокојно живјети и сретно царовати без брата. Но те ноћи, у најдубљој тами, кад је овај тиран хтио да заспи, јавља му се неправедно убијени брат његов Теодосије, обучен у свештеничко одијело, као Ђакон, с пуном чашом своје крви у рукама и говори му страшним гласом: *нашиј се браше!* — Ја сам твој брат Теодосије, којег си ти убио; то је — крв моја, за којом си ти жеднио; сад загаси жеђу своју — *нашиј се браше!* Задрхта цар од такога виђења, уплаши се, скочи с постеље и оде у другу собу. Умиривши се мало од узрујаности, леже опет у постељу, и гле, ево опет онога виђења, оне кржаве чаше, и онога страшнога гласа: *нашиј се браше!* — Тако је било првога дана, тако је било и другога, то се стало понављати сваки пут кад би легао на починак: долазио би к њему брат и говорио би, страшне ријечи: *нашиј се браше!* Да би избјегао то страшно виђење, цар би се удаљавао у поља, баште, у лов; но и тамо га је оно гонило, и тамо га је плашило, и тамо му је пружана крвава чаша — *нашиј се, браше!*

Најпослије Констанс не могаше издурати, с тога оде из Цариграда на Сицилију, у нади, да ће, с промјеном мјеста, нестати привиђења, — но и то не може. Свуда се он борио с душом с тога што је у савјести својој носио узрок своје муке. Свуда га је гонила страшна сјенка — *нашиј се, браше!* И докле је то трајало? Дотле, док није, послије неколико година мукотрпног живота, праведним попуштењем Божијим, цар — брато-убијца био сâм убијен у кунци; ево када је испио ту горку чашу! Биједни Констанс! несретни цар! Та оно, што те је тако плашило, бијаше — не оружан човјек, и не живи, него већ умрли, — само слика,

само сјенка, уображење . . . Запета; али је тако страшна била само представа онога гријеха, којег је учинио! Учинити тај гријех — могао је, али гледати га — није могао! Њега је корила савјест, а пријекор савјести — мука је тешка: *нашиј се браше!*

Но у овом животу кори савјест тајно с тога, што је и сами гријех сакривен; њезина укора нико не чује, до ли једнога грјешника. А на дан страшнога суда савјест ће корити јавно с тога, што ће онда пред свима бити откривени и гријеси наши, и укора њезина не ће чути само грјешник, него и сви анђели Божији, чуће и сви људи, и сви ђаволи . . . Сви ћемо ми видјети пред очима не само привиђење, не машту, него баш онога човјека, кога смо ми, ако не руком својом, а оно може бити ријечи својом, хрђавим савјетом убили; онда ће убијени стати с чашом крви у рукама, и рећи своје убијци: *нашиј се браше!* . . . Моја је смрт остала без освете, моје сироте без опскрбе, моја жена — несретном удовицом а дјеца — сирочад; и ево сада, пред лицем Бога — Судије најправеднијег, показујем ти крв моју — *нашиј се, браше!* —

Боже мој! Та ум наш не остаје кроз цио живот ни једнога часа без рада; а колико ли је он кроз цијело то вријеме зла смислио! Језик нам никада не престаје да говори, а колико ли је зла изговорио! Воља је наша склона на све, што је грјешно! а колико ли је зла она учинила! Тада ће се све, што год смо згријешили језиком, до најмање узалудне ријечи; све, што смо згријешили умом, до најмање помисли; све, што смо ма гдје и ма кад учинили, са најмањим потанкостима изаћи пред наше очи, открити пред цијелим свијетом и цијелом васељеном . . . „Ми ћемо онда видјети пред собом, говори св. Васи-

лије Велики, сва дјела наша; све ће бити откривено пред очима нашим исто онако како је било изречено, или како је било учињено. "О, какав ће то страشان приказ бити! Откриће се онда лицемјерство, које је издавало себе за врлину; откриће се завист, која се поштовала као права ревност издајство, које се сматрало пријатељством, осуђивање ближњега, које се истицало као жеља, да исправи друге. . . . Ако се је гдјегод нашло какво подметнуто писмо, тада ће се показати, чија га је рука написала. Ако је украдена из храма Божијега какова ствар, — тада ће се показати, ко ју је однио. Ако је ко претрпио клевету, тада ће се показати, чија су уста сковала ту клевету. . . . Изобличен ће тада бити варалица, кога су светим држали; не ће се сакрити ни блудник, који се показивао као примјер чистоће; показате се тада и вук, који сада носи одјећу овчију. . . . Све, све ће се тада открити пред свима! . . . Тешко мени! Кад идем пред оца духовнога, да исповједим гријехе своје, мени пробија по челу хладан зној, ја црвеним од стида, премда за цијело знам, да ће он чувати моју исповијед у највећој тајности, да не ће никоме казати мога гријеха, па и мене сама не ће ничим казнити, него ће ми још опростити и разријешити ме од гријеха. Но како ће ми бити тада, кад мој гријех буде откривен пред свима анђелима Божијима, који ће се окретати од мене, — пред свима злим дусима, који ће се смијати нада мном! О какова срамота! Какав немир! И уз то још осјећати пријекоре савјести моје, која ће ме онда нештедимце корити! О, какав немир! . . . Ови гријеси, које ја сада видим, — тако ћу онда сам себи говорити, — гријеси велики и мали моји су властити гријеси. . . . Сад их више не могу сакрити: Бог ми је давао

на земљи најсигурније средство да добијем опроштење једином мојом ријечи: *сагријешних*, једном изреком духовника: *опраштају се теби гријеси твоји*. . . . И опростили би ми се онда; но ја се тијем не окористих; увјераваху ме у томе и проповједници слова Божијега, и оци моји духовни, но ја се не владах по њихову упуству; и знао сам за то, па нисам радио! Живио сам толико година, имао сам толико времена, па се ипак не покајох. . . . Имам ли, дакле, каква год изговора? Но и то је мало. Није ми било доста мојих гријеха, него сам још и друге на гријех навађао. . . . Није хтио човјек да вријеђа ближњега, ја га научих; није хтио лагати, красти, варати, — ја га упутих. . . . Није знало дијете за никакво зло, — моји разговори и ријечи отроваше слух његов, искварише добро владање његово. . . . И кад би ја сад ишао сам у муку вјечну, ни по јада, ал' ево повукох за собом и друге — примјером, савјетом, саблазни својом! . . . Па каква изговора имаш у томе? Сад се кајем, али без користи: прошло је вријеме кајања, — настало је вријеме плате! . . . Шта да радим сада? Ја сам корим себе, ја сам диктујем себи казну! Боже! није ми потребан Твој суд; осуђујеме савјест моја. . . . Идем добровољно у пакао, да се сакријем тамо, да не гледам више гријеха мојих! Прими мене, о муко вјечна! Рај — није више за мене! . . ."

Браћо! ја говорим о томе и сав дрхћем! . . . Тако кори грјешника, тако изриче над њим суд свој неумитна савјест његова! „И нема, по ријечима св. Златоуста, нема судије тако неподмитљива, као што је савјест наша“ . . . Но стој, грјешна душо, причекај: ти још мораш саслушати грозну осуду правосуђа Божијега. . . . О, суде! о душо! . . .

(Наставиће се.)

О дужностима парохијалног свештенства.

Предео с руско-славенскога П. Рафаиловић, свештеник.

Други дио.

О учењу дјелом.

44.

*Ушвердите и парохијане у добродјешлни жи-
вот примјером својим.*

Ријеч учитељева у тијесној свези стоји са животом и дјелима његовим и то тако, да незнабошки говорници к риторским правилима придодали су: нико говорником добрим и ваљаним не може бити, ако није човјек поштен. Они су опазили, настављајући друге у добродјели, а сами не одликујући се њима, да њихова ријеч нема никакве важности ни силе; јер слушаоци, видећи да они (говорници) једно мисле и творе, а друго говоре, дошли су до те помисли, да они добродјетели хвале и величају ради неког другог узрока, њима корисног, а не ради тога, што важност саме добродјетели тако захтијева. Отуда проистиче то, да ако ко проповиједа добродјетељ, а порочно живи, његова ријеч тад нема никаквог утицаја, нит говорник може убједљиво и смјело говорити. Такоме приговара и сопствена савјест: врачоу исцѣлиса самъ (Лук. 4, 23.). Сам се Исусе Христос таквима обраћа: лицемъкре, изми первѣ беркио изъ очесе твоегѡ, и тогда узриши изати соучецъ из очесе брата твоегѡ (Мат. 7. 5.). А у Псалму 49.: Ђскоую ты повѣдаеши оправданіа моа, и воспріемлеши завѣтъ мон (стр. 16 и 20).

На против је ли којег проповиједника живот сходан с ријечју његовом, тај може слободно, убједљиво и смјело проповиједати, и свакоме може рећи ону Христову изреку: кто ѡт васъ ѡбличаетъ ма ѡ грѣсѣк; Јов. 8, 46.)¹⁾

45.

Ако је незнабожачко риторство захтијевало од својих говорника непорочни живот, то још више хришћанско у проповиједању јеванђелске истине. С тога и Христос, шиљући апостоле своје на проповијед, назива их свјетлошћу свијета: вы есте свѣтъ мѣра. А у чему се та свјетлост састајала, Сам је разјаснио кад је рекао:

¹⁾ Златоуст на II. солу: у 5. бесејди: „Велика је смјелост учитеља, када при поучавању својих ученика може узети за примјер своја добра дјела. О томе гово. и св. ап. Павле: сами бо вѣстѣ, какѡ мѣно есте подобатиса намъ.

Такѡ да просвѣтитсѡ свѣтъ вашъ предъ чловѣки, такѡ да видѡтъ ваша добра дѣла, и прославѡтъ Отца вашего, иже на небесѣхъ (Мат. 5, 16.). А на другом мјесту: иже сотворитъ и наоучитъ, сен велии наречетсѡ въ царствѣи небеснѣмъ. Он сам описујући доброга пастира између осталога ово говори: егда скоѡ овцы ижденетъ, предъ ними ходитъ, и овцы по немъ идоутъ, такѡ вѣдѡтъ гласъ егѡ (Јов. 10, 4.). Није доста, да овце познају глас свога пастира, него и да га виде, а он пред њима иде примјером добродјетелног живота, како бише га и овце слиједиле.

46.

Као што је Христос својим апостолима, тако и ови својим пријемницима: епископима и презвитерима, ово су правила у аманет предали.

Ап. Петар молио је презвитере, да пасу стадо Божје (I. посл. 5, 2, 3, гдје се говори како се има пасти: не тако ѡбладающе причтоу, но образъ киванте стадоу). И ап. Павле томе поучава Тимотија: образъ воуди вѣрнимъ словомъ, житіемъ, любовію, доухомъ, вѣкроу, чистотою (I. посл. 4, 12; II. посл. 3, 10.). Исти говори и Титу: ѡ всемъ самъ себе подаван образъ добрыхъ дѣлъ, во оученіи цѣлостъ, чесностъ, нетленіе, слово здравоє, незазорное (Д. 7, 8.).

47.

И сви ови, који су нам правила светости живота учитељског прописали, ти исти су та правила и примјерима потврдили.

О самом Исусу Христу св. јеванђелист Лука у почетку Дјела апостолских говори: начатъ Исусѡсъ творити же и оучити²⁾. Сам Христос о Јовану крститељу: вѣк, рече, свѣтленикъ гора и свѣтъа (Јов. 5, 35.). А апост. Павле о себи: азъ такѡ текоу не такѡ безвѣстно: но оумерщвамо тѣло мое и порабощаю, да не какѡ инымъ проповѣдоуа, самъ неключимъ воудоу (I. Кор. 9, 26, 27.). За тим казујући, како се Христу уподобио и како га

²⁾ Климент алекс. у 6. књизи Стром.: „Оно је истинити цркв. пастир и истинити служитељ воље Божје, који и говори и ради по Божјој“.

Св. Јован Дамаскин у Паралелама својима приводи ријечи Дидима Александријског: „Онда учитељ дјело свршава а слушаоци вјерују, када он дјелом и животом поучава, по ономе: начатъ Исусѡсъ творити же и оучити“.

је у свему подражавао, говори: подобни мнѣ бивајте, такоже и азъ Христоу (I. Кор. 4, 16.). Подражатели мнѣ бивајте, такоже азъ Христоу (11, 1.). А на другом мјесту: подобни мнѣ бивајте, братіе, и смотрајте тако ходащія, такоже имате образъ насъ (Филип. 3, 17.).

48.

Из прије споменутога свак може закључити, да живот свештеника мора бити добродјетелан, како би могао парохијанима својима служити примјером и у светом и добродјетелном животу називавати их.³⁾ С тога, свештениче, гледај упознати себе и старај се да уподобиш живот свој Христовом животу, како би могао с Павлом узвикнути: подобни мнѣ бивајте, такоже азъ Христоу.

Не буде ли твој живот сагласан јеванђелском учењу, тад поуке твоје, и кад би парохијанима користиле, биле би на твоју тешку осуду⁴⁾. Него ипак већи дио таквих проповиједи од народа су примане равнодушно и не само што немају никаквог утицаја, него још и развраћају⁵⁾;

³⁾ Златоуст у првој бесједи на Дјела апостолска, говори: Погледај како Христос чињаше сагласно ријечима својима! Тако је и ученицима својима заповиједио, да чине. Ради чега и Павле говораше: **ТАКОЖЕ ИМАТЕ ОБРАЗЪ НАСЪ** (Филип. 3, 17.). Ништа горе нема, него кад учитељ у говору мудрује: овакав се не може назвати учитељем него лицемјером.

Исти у 5. бесједи на I. Тимот.: „Учитељ прије свега треба да себи буде учитељем, да неби, учећи друге, сам невјерован ономе, чему учи, него тврдо вјерујући и имајући благу савјест, да и друге у томе утврди.“

Исти у 10. бесједи на I. Тим.: Узрочник свакога свјетила треба да буде право свјетило, да безпорочно живи, како би послужило примјером свима и њему се уподобили.

На исту посланицу у 13. бесједи: „Буди огледало парохијанима својима у ријечи, у животу, љубави, вјери и чистоти“.

⁴⁾ Златоуст у 72. бесједи на Мат.: „Што се може горе замислити, него кад пастир с презрењем гледа парохијане своје а не стара да их барем достојним својим животом руководи? Достојан је заиста осуде сваки онај, који закон престапа, но још више учитељ и то с два три узрока: прво што престапа закон; друго, што друге, које је дужан исправљати, развраћају; треће, што учитељ наноси већи квар, кад је преступник учења свога“.

Исти у 6. бесједи на посланицу Римљ.: „Не користи ништа слушање закона, ако се дјелом не засвједочи, па не само слушање него и знање, које је боље него ли слушање“. Даље у истој бесједи „Која је корист од учења, кад себе не научите? па не само себе, него и друге као не учите ономе што је добро чинити? и што не учините оно што је законито, него оно што је закону противно? а то је много горе!“

Овдје се све шесте бесједе односи наранствено учење. Проспер у Августина: „Добро учити а порочно живјети, исто је што и самог себе судити“.

⁵⁾ Златоуст у 30. наран. учењу на Дјела апостолска-Апостола: што филозофираш, кад проповиједаш? Ако хо-

јер у многима буде сумњу, да вјера није ништа друго доли басна, а добродјетел груби егоизам; те мјесто да прослављају Име Божје, наносе му бесчасност по ријечима: **НАОУЧАМ ИНАГО, СЕБЕ ЛИ НЕ ОУЧИШИ; ПРОПОВѢДОУМ НЕ КРАСТИ, КРАДЕШИ; ГЛАГОЛИ НЕ ПРЕЛЮБИ ТВОРИТИ, ПРЕЛЮБИ ТВОРИТИ; ГНОУШАСА ІДШЬ, СКАТАМ КРАДЕШИ: ИЖЕ ВЪ ЗАКОНѢ ХВАЛИШИСА, ПРЕСТОУПЛЕНІЕМЪ ЗАКОНА БОГА БЕЗЧЕСТВОУЕШИ. ИМА БО БОЖІЕ ВАШИ ХОУДИТСА ВО ЛЪЫЦѢХЪ** (Рим. Д, 21, 22, 23.). С тога Господ и пријети таком учитељу: **ВСКОЮ ТЫ ПОВѢДАЕШИ ШПРАВДАНИА МОА, И ВОСПРІЕМЕШИ ЗАВѢТЬ МОИ ОУСТЫ ТВОИМИ** (Псал. 49. 16.).

49.

Подобаєть епископу кѣти непорочноу, единыа жены моужоу, трезвеноу, цѣломоудроу, благоговѣкиноу, честноу, страннолюбивоу, оучителноу, не піаницѣ, не вѣицѣ, не сваривоу, не мшелоицоу, но кроткоу (не завистливоу, не сребролюбцоу: **СВОИ ДОМЪ ДОВРѢ ПРАВЦОУ, ЧАДА ИМОУЩОУ БѢ ПОСЛОУШАНИИ СО ВСАКОЮ ЧИСТОТОЮ: АЩЕ ЖЕ КТО СВОЕГѠ ДОМОУ НЕ ОУМѢКЕТЪ ПРАВИТИ, КАКѠ Ш ЦЕРКВИ БОЖІЕЙ ПРИЛѢЖАТИ ВОЗМОЖЕТЪ; НЕ НОВОКРЕЩЕННОУ, ДА НЕ РАЗГОРДѢВСА ВЪ СОУДѢ ВПАДЕТЬ ДІАВОЛЬ. ПОДОБАЄТЬ ЖЕ ЕМОУ И СВИДѢТЕЛЬСТВО ДОБРОЕ ИМѢТИ ОУ ВНѢШНИХЪ, ДА НЕ ВЪ ПОНОШЕНІЕ ВПАДЕТЬ И ВЪ СѢТЬ НЕПРІАЗНЕННОУ** (види и Тит. 1, 6, 7, 8. 9.) Врлине, које морају квасити свештеника (I. Тит. 3, 2 и напред.)

Ѣш филозофирати у проповиједану, прије упознај мене животом твојим и њему ме поучи, јер је то право учитељство. Говориш, да се треба примирити, и о томе проповиједаш, али проповијед не вриједи толко, колико дјела: Јер ако немаш добрих дјела, боље је мучити него ли говорити. Зашто? Јер ми говорим о немогућној ствари. Могу доћи до те помисли, да се не могу ни ја поспратити, који невам, кад се ти, који толико много знаш и тако говориш, не можеш на праву стаау извести. Ја сам опростења више достојан, јер не говорим, него ли ти који говориш“.

Пророк вели: **ГРѢШНИКОУ ЖЕ РЕЧЕ БОГЪ: ВСКОЮ ТЫ ПОВѢДАЕШИ ШПРАВДАНИА МОА; ВОЛИ БО СЕИ ВРЕДЪ ЕГДА ДОВРѢ ОУЧА КТО ГЛАГОЛИ, ДѢЛАТИ ЖЕ ВОУЕТЬ НА ОУЧИТЕЛЬСТВО: СІЕ МНОГИМЪ ВИНОВНО ДАТЬ ЗАЫМЪ ВЪ ЦЕРКВАХЪ.**

Јероним у Д. посл. Неподијану: „Пази, говори он, да неби рекао што, што се не слаже с твојим животом, да ти не би кад поучаваш, ко рекао: Зашто сам не чиниш, чему учиш?“

Жалосни ти је учитељ, који учи, да треба страсти обуздавати, а сам је њима украшен; тако може и разбојник укоравати за лупештину. Уста, срце и дјела Христова свештеника морају се слагати“.

Св. Јован Дамаскин у слову о Иконама: „Или учи наранственошћу, или не учи, да неби ријечима призивао, а дјелима одгодио“.

(Наставиће се.)

Блаженства.

Приказао по F. Rougemontu С. Аранички, прот. капелан у Земуну.
(Наставак.)

§ 2. Блажени су који плачу, јер ће се утјешити.

Сиромах, срећан у томе, што је право стање душе своје сазнао, испитује своју мрачну таштину. Он се не стиди да тамо светлости унесе нити се устеже да испита њезину дубину. Јер му је духовно сиромаштво пут утрло, двери небеског царства отворило и јад, који је сам себи задао, може само јад свети бити, који га животу води.

Светски човек при погледу на она добра, што је уживао некад, врло се разжалости, па испитав себе дубоко је потрешен због зла, што је починио. Он је требао љубити Бога из свег срца а ближњег свога као себе сама, а међу тим његове мисли, све његове речи и сва дела била су само као једног себичњака! Закон божји садржи се у ове 2 заповеди и он их је сваки дан, сваки сат прекорачивао. Он их је још из рана детињства на памет научио, и никад не помишљаше на то да их испунити треба! Он је у себичности у греху живео и за њега нема опроштења. Како у његовим очима нестаје правде, којом се хвалио! Он није до душе убијао, али је мрзио, а мржња је тако тешка и грешна, као и убиство. Он није ниједну жену и девојку завео, али колико је жељних погледа на њих бацио! а поглед је грешан као и браколомство. До душе није нигде провалио да крађу почини, али колико је куповина, колико беше послова, у којима је помишљајући само на своју корист, глас савести своје ућуткао! До душе није се ни пред судом криво заклео да би упропастио непријатеља свога, али колико беше клевете и потворе! Он се за сиромаша сматраше,

али он је и дугом оптерећен, дугом према своме ближњему, а особито неизмерним дугом према Богу! И овај Бог кога он непрестано вређаше, обасипаше њега земаљским благом, окружаваше духовном милошћу, спремаше му преко светог духа свога спасење, посла му свог јединородног сина, који му опроштење греха донесе. На реч твоју Исусе отвори му се срце љубави према Богу и он *олаккује* своје грехе.

И Митар *плаче*, а страшна бојазан испуњује му срце; он плаче због порока и злочина својих он плаче због срамоте и поруге своје, но он не би плакао да већ нема у њему вере у Исуса Христа, да не осећа у срцу своме љубави према Богу, која му навешћује радосну вест о његовом спасењу. Без љубави, без вере он би од страха пропао и лица божјег далеко се клонио. Марија Магдалина квасила је сузама својим ноге Исусове, јер бејаше уверена о свом помиловању, и греси су њезини опроштени, јер је заиста много и љубила.¹⁾

Сузе митареве и честољубивог световњака *блажене* су сузе. Запитајмо дете, које тешким срцем матери своју погрешку признаје, није ли радост због овог признања већа од свих радости, које оно у игри својој налази. Запитајмо Марију Магдалину, да ли могу сва светска уживања пружити онаког блаженства, каквог је она нашла у оном искреном признању и припадању ногама Христа Спаситеља. Онај, који рече: *Блажени су који плачу*, добро је познавао срце човечје. Није ли дакле грижа савести једино истинити бол,

¹⁾ Лук. 7. 47.

и признање погрешака наших наша прва истинита радост?

Јер ће се утешишти. Они ће то постићи у оном свечаном тренутку, када зачују у духу свом речи Спаситељеве: „Идите с миром, ваши су вам греси опроштени: ја сам их на крсту покајао“. Они ће то постићи, кад у бризи и страху угледају како им земаљски живот као брзи поток смрти иде на сусрет а душевни живот само неприметно напредује те започну оплакивати своје слабости, свој немар и нехат. Они ће то бити и при својим свакидањим молитвама, кад узмогну речима: „И опрости нам грехе наше“ из дубине душе додати: У име Исуса Христа, који је за наше грехе умро. Најпосле они ће то савршено постати после смрти, када им на небу сам Господ са њихових очију сузе обрише.³⁾

§. 3. Блажени су кротки, јер ће наследити земљу.

Они, који страдају и пате због свог греха, ти се уједно и одричу своје поносности и гордости; а који се утеше, ти се заодевају *кртошћу*. Може ли нас изненадити така промена? Кад смрт омиљене личности разњежи и натера сузе човеку без срца и осећаја, зар не ће онда најдубљи од свих болова — бол покојнички умекшати наша срца окамењена себичношћу нашом? Кад већ земаљска страст мења карактер човечји, кад честољубље изазива осмејак на уснама гордељивца, кад љубав испуњује срце поносите девојке таком радошћу, да она постаје кротком и смиреном, зар да онда из чисто унутарње радости због полученог опроштења не процветају у сломијеном срцу осећаји благости и кротости? Сваки бедник, који овде страда и кога Бог теши, биће свакако кротак; не мислим ону при-

родну кротост, што се своди на кукавичлук темперамента човечјег; него ону благост, што је небески плод светога Духа и која само тамо обитава, где мир и радост душу испуњује.³⁾ *Блажени су духовно кротки.*

Али може рећи когод, кротост је женска врлина, што се не слаже с достојанством човечјим и његовим високим позивом. — Но како се љуто вара! *Они ће наследити земљу.* Ученици жртвованог и закланог „агнца“ и сами су јаганци; но, и ако је јагње, Исус је ипак и лав Јудин, истинити лав целе васионе, па су и ученици његови лавови. Ми видимо, како ови кротки трећег блаженства у најужаснијим мукама умиру, јер су они покушавали да свету мира прибаве, за чим он тежи, да се одушевљено на ломачу пењу, да муку своју победе. И у рату што га јагње Божје са светом води, припада победа неустрашивој војсци. Навукодоносар, Кир, Александер, Цезар, Наполеон, уображавају, да њима свет припада, јер га они прелазе на челу војске своје и што успех крунише њихова подухећа. Они мишљаху да ће универзалне државе, што их основаше, непролазне бити, и не слутеше, да је вечно једино царство Исуса Христа и св. цркве Његове. Свет уображава, да може истребити и уништити ове кротке, што их својим јеванђељем у њиховом уживању узнемирује, а ватра са ломаче, што ју он поли, захваћа његове хаљине и њега упропашћује. Они мисле да смеју пролевати некажњено мученичку крв, а Бог их напада њиховом сопственом крвљу у страховитом грађанском рату.⁴⁾ Свет је тога уверења, да мртви не могу више оживети, а не зна, да душе њихове пред св. престолом

³⁾ Гал. 5, 22.

⁴⁾ Апок. 16. 6.

²⁾ Апок. 2. 1, 4.

на небу суд божји на њих набацује.²⁾ Бог ће оборити све силнике света, једног за другим, и на развалинама њиховим основаће царство свога „агнца“ и његових мирољубивих ратника. *Благо онима који мир граде, јер ће наследити земљу* на свршетку века, кад сатана буде у бездан бачен³⁾ а сви народи обратe се Господу

Но они ће то већ у овом животу наследити, јер ће се научити да се послуже као краљеви са сваким даром, што им се буде дало. Чедa света држе се без сумње и господарем истога, јер они у свету живе; они мисле да посредују сребро

²⁾ Ibid 6. 9—11, 8. 3—6.

³⁾ Апок. 22.

и злато, јер овај метал у своју благајну гомилају; они уображавају да имају задовољства, јер у њему, како се њима свиди, уживају; они верују да су у части, јер над народима господаре. Безумници! Зар ви не видите, да су баш те части, уживања и богатства, с којим располажете, све вас баш робовима начиниле. На против кротак у себи налази потребне моралне снаге, да сам собом господари, да ужива у земаљском дару, а да не овлада његовим срцем. Он га постигне, он га изгуби, међу тим се не наруши у њему унутарњи мир. Он у Богу почива, који га чува и заштићује. *Блажени су крошки, јер ће наследити земљу.*

(Наставиће се).

Четири путевође добром животу: страх Божији, мудрост, трезвеност и рад.

Поука газде Онуфрија Грушкевића, унуку свом Николи Григоријеву.

(Наставак).

Никола. А у Немаца зар није тако било?

Онуфрије. Било је рђаво и код Немаца, али не сасвим тако као код нас. Код Немаца спахија је био Немац, — једна вера, један језик, једна народност. Ма да је и тамо било роштво, али ипак је било у градовима и селима школа, јер у немачком народу одавна је укорењен обичај, да свако и најмање село мора имати школу. Пиемени сељак имао је о себи, о свом достојанству сасвим други појам, с тога га је и спахија држао за човека, а не за марву; и ма да је и код Немаца било неправде, притиска, јер увек је тако међу људима, да силнији тлачи слабијега, али писмени сељак умео је себе заштитити од неправде и добијао је праву по закону. И у највећем притеш-

њењу Немац никад није таковим робом, као наш сељак у Галицији под пољским спахијама. За то је од старина у Немаца било чести, било појма о своме достојанству; Немац од старина држао је себе човеком, уважавао је себе; за то је и соба, и гумно, и стока, и јело и рад увек бољи, него у нашег сељака. Јеси ли имао прилике да видиш — какав је сад рад по спаилуцима, и код Чивута?

Никола. Тамо сад ракија ради.

Онуфрије. Добро си рекао; ракија ради. За рад наплаћује се Чивутин-Крчмар. У време жетве спахија Ворновски обећа жетеоцима по 15 копејака на дан и по два „фракла“ ракије; спахија Круповић, по 15 копејака и по 3 фракла ракије, а спахија Мојша плаћа само 12 копејака и за то поји ракијом мужика по пет пута

на дан: буре с ракијом и стоји код њега на сред поља, и на њиви цео дан свира музика. И народ све врви спахији Мојши. Виде спахије Ворновски и Круповић, да је то посао рђав, да се жито просипа и да трули, — хоће-неће, шиљу своје помоћнике по селима да јављају народу: хеј, мужици! ајдете к нама на рад, ми такође дајемо по 5 фраклова, а имаћемо на њиви и музиканте, као што има и Чивутин-Мојша!“ Добро си рекао, да ракија ради! Но зар би се код Немаца одважио Мојша на такво дело?

Никола. Шта ти, деда, говориш! Немац би се стидио да ради за ракију и за музиканте. Плати Немцу поштено, па ће ти поштено и радити. Ја сам чито, да Немци плаћају косачу једну рубљу, па и више, и рад његов и вреди то! Немац ма да ради, здравља свога не троши, а наш ти мужик ради цео дан и поткрепљује се бајаги ракијом у највећој жези, а за тим још игра пијан до поноћи.

Онуфрије. Као што и приличи старом, вшчитом робу. Исто та ракија и музиканти, шта су друго, него наслеђство старога ропства. Појили га ракијом и тешили игром, да би заборавио своју срамоту и своју нужду, играо је и скакао као с ума сипавши, за тим је снавао, пруживши се без осећаја, као марва, а кад устане он опет ради и опије се. Таков рад, сам знаш, не даје ни имање, ни здравље, ни дуги живот. Не, то све даје разумни човечији рад, то долази од трезвености и умерености. Ја сам ти приповедао о мом деди, какав је он био радин, како ни једне минуте није могао остати без рада, како нас је непрестано учио, да је рад, највећа чест човеку, а лењост и бадавадисање — болест и срамота. И ја сам целог свог живота ишао науком његовом. Ја сам се дивио пчели, како жудно, брзо

лети у поље! Нек је ветар или вихор однесе с пута, она ће се борити из све снаге своје, да долети тамо, куд је намислила и да се врати кући са соком. Код куће, у кошници такође свака има свој рад: једне праве ћелије, друге одгризају плесањ, треће чувају и пазе, да не би ушле туђе пчеле или оса, четврте слажу у ћелије мед и заграђују их, пете дворе матицу и све до једне раде жељно, без натеривања. Тако сам и сам, док сам био млад радио, по цео сам дан у врту, у пољу, на кованлуку, а у вече још радим ма шта у соби као мајстор. И никад нисам био болестан, јер сам налазио радост у раду, и снагу своју нисам тражио у неузддржљивости и пијанству, из кога се изроди јаз-болова. Врло ми се допало, кад сам прочитао у једној књижици разговор спахије са мужиком. Возио се неки стари спахија и опази старог, као овца седог мужика, који је бацао на сонице ђубре.

— А за што ти, вели, старче, не идеш да се одмараш? Пусти млађе нек раде, већ није за тебе рад!“

— Млађи имају други рад, — одговори старац.

— Но, а шта ћеш радити, да ти смрт дође ту и каже: „ајде старче са мном?“

— А ја ћу јој одговорити: „Чекај, рећићу, мила и драга, оскудица је велика, сама видиш, да ђубре возим или што друго да радим. Иди ти к спахијама и Чивутима: они немају шта да раде, узми њих са собом. —

Спахија се ујео за усну и отишао је даље. — И заиста, ја видим, да нећу никад умрети, јер непрестано сам у раду! И колико сам се већ година нарадио, а и сад не могу да будем без рада. Колико ми пута донесу у поље ручак, а не могу

да једем, — тако се и олади јело у лонцу, за то што хоћу без прекидања да свршим ово или оно. Код куће такође ме зову унуци на ручак, а ја тешем, бушим, и по неколико пута долазе и зову ме, јер никако не могу да се отргнем од рада. А кад се почну пчеле на кованлуку рожити, дође кошење сена, жетва, — сасвим и заборавим јело, од јутра до мрака радим, знојим се, па ни умора сасвим не осећам, — тако је код сваког рада, ако га с вољом радиш. — Ја не могу да видим лењог човека. Пази га само, како иде с ноге на ногу, гега се све, кад се вата за сикиру пљује у дланове, или за косу или друго што, како уздише, јауче, — мени се одмах смучи. Ја стар па не знам да идем полако, ја све трчим, тако ми је нарав. Ту живахност водем и код других и не могу да гледам човека млакоњу, не могу га гледати како једе, једе хоће-неће, лењо се лаћа рада, и обзире се, — не гледили ко на њега, а како види да га нико не гледи, стане, наслони се на мотику, косу и готов је тако цео дан стајати. И мени изгледа да такове лењивце Господ Бог не љуби. Како нам је мило погледати на неуморну радилицу — пчелу, а немилу видити лењу гусеницу — мукташицу; тако исто и Господ Бог с љубављу гледа на човека радина, на брзи и ваљани рад његов, а одвраћа лице

своје од лењивца и мукташа. За то лењивци, ладолежи и мукташи падају често у невољу, у нужду и сиромаштво. Бог их казни за лењост њихову.

Никола. То све зависи од тога, како родитељи васпитају децу своју. Кад су отац и мати ленштине, — така су и деца њихова, а у родитеља радени, радена и деца.

Онубфрије. Истина је! Не треба свакако заборавити и то, да, као што се каже, боље је и не лаћати се посла, па га оставити, а кад почнеш радити — ради. Приповедаћу ти о једном мом раденику, — од каквог је рода био, какву је имао нарав, и шта је после с њим било. Звао се Матија Тупић.

Никола. Није ли то онај црни, што је ишао за вас у Лавов да пазари?

Онубфрије. Он главом. Има пет година како се оженио из Воље и отпочео газдовати. Но какав је био у почетку, нико не би веровао, да је тако постао газда. Тако ти је био лењ, да му пара није било; — много би имао о њему приповедати, — о том Матији, но сад немам времена; други ћу ти пут све потанко приповедати, да би разумио и појмио, како се од ленштине начинио такав раденик, да би му ја дао у руке сво имање моје и уздао бих се у њега сасвим.

(Свршиће се).

Беседе о Молитви Господњој.

За народ превео Григорије А. Николић, свештеник у Митровици.

Беседа III. О првом прошењу молитве Господње.

Призвавши Оца нашег небескога речима: Отче нашъ, иже еси на нескъхъ, ми даље изговарамо прво прошење молитве Господње; да склтитса има Твоє. Српски те речи гласе

овако: „Оче наш Небески! Нека се свети име Твоје, или: учини, да би се светило име Твоје!“

Свакако *име Божје* је само по себи *свето* (Лук. 1, 49), као што је Бог свет, но се може још да свети међу нама — људима, то јест може да се открије међу нама вечна светост Божја.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Ево када и како то бива: Бог је свет и праведан у вишем степену. Он је и човјека саздао по обличју својему (1. књ. Мојсеј. 1, 26), који се састоји у правди и у свештине истине (Ефес. 4, 24), друкчије рећи такођер у светости. Дакле у природу је нашу, при самом нашем саздању, положена светост Божја, то јест тежња ка добру и способност бити добрим и светим. По овоме кад ми тежимо ка добру и живимо тако, како нам заповеда образ Божји, или наша добра савест, — то кроз то само светост Божја, положена у нашој природи, и појављује се у нашем животу. Но људи мало слушаху тај унутрашњи закон, положен у нашој савести, и заглушујући савест, проводеше живот телесни и грешни; по овоме потребно нам је било дати закон спољашњи — писани. Будући да је Бог свет и праведан, то је и закон Његов, написани по надахнућу Духа светог Пророцима и Апостолима такођер свет и праведан. *Наредбе су Господње, говори свети Давид, праведне, веселе срце. Заповест је Господња свешта, просвешљује очи. Судови су Господњи истинити, праведни сви колики* (Пс. 18, 8—10). Дакле друго, светост Божја је сакривена у закону Божјем. По томе кад живимо ми по закону Божјем и испуњавамо заповести Божје, то кроз то само светост Божја, сакривена у закону Божјем, и јавља се у животу нашем. Ово баш, то јест да се светост Божја јавља у нашем животу, да живимо тако, како нам наређује наша добра савест и како заповеда закон Божји, ми и молимо Господа у првом прошењу молитве Господње.

А кад на тај начин будемо живели свето и праведно, тада ће се тим светим животом и Бог славити међу нама. Прво, ми ћемо сами славити Бога нашим светим животом. Јер ако се марљиво старамо да испунимо закон Божји, то значи то, да на достојан начин поштујемо закон Божји; тако га љубимо, тако смо смерни пред њим, да ни зашта не ћемо одступити од њега; да је закон Божји милији за нас него *шисуће злата и сребра* (Пс. 118, 72), *слађи од меда, који тече из саша* (Пс. 18, 11), и да га испуњавати можемо — то је за нас дело и благо (Јов. 4, 34; Лук. 11, 28). А поштујући тако и испуњвајући закон Божји, тим ћемо самим показивати част самом законодавцу Богу, који нам даде такав савршени закон, и славићемо како тајно у срцу, тако и устима пред другима Бога,

говорећи: *Боже, шта је твој свет; који је Бог тако велик као Бог наш? Ти си Бог, који си чинио чудеса! (Пс. 76, 14—15). Ко ће нас раставити од љубави? Невоља ли или шуга, или гоњење, или глад, или голошиња, или страх, или мач? Ништа нас не може раздвојити од љубави Божје, која је у Христу Исусу Господу нашему* (Рим. 8, 35. 39).

Друго, гледајући наша добра дела, и други ће славити Бога. Као што добар ученик својим одговорима чини част својој учитељу; и сваки, слушајући његове одговоре, нехотице ће рећи: „дакле учитељ је његов добар, уман и ревностан, кад је питомац његов тако уман и добар: тако исто када и ми испуњавамо свето закон Божји, незнабошци ће, неверујући у истинитога Бога, видећи нас кроткима, мирољубивима, послушнима, милостивима, нехотице рећи: „ах, ти хришћани. — какви су дивни људи! Како су они добри! Како су кротки и пуни љубави. Дакле њихова је вера добра! Дакле Бог је њихов истинити Бог, кад су поштоваоци његови такви добри и поштени људи, и не само да ће тако говорити, него ће се шта више, угледајући се на наш добар живот, сами поправити, сами ће се обратити к Богу истините и пожелећи живети по његовим светим заповестима. То је заиста тако и бивало, особито у првим вековима хришћанства. Незнабошци, видећи хришћане у обичајима кроткима, у мучењима мучитељима нехотице су ускликнули: „Велик је Бог хришћански!“ (Види живот Теодора Стратилата, мучница Тадијане, Василисе), и у великим гомилама обраћаху се ка хришћанству, често са самим мучитељима.

Тако се име Божје свети међу људима кроз наша добра дела! Напротив пак тада, кад ми живимо хрђаво и не радимо на испуњавању закона Божјега; то кроз то само како о себи сами сведочимо, да не поштујемо закон Божји, и дакле не поштујемо законодавца Бога, тако и незнабошци, видећи нас да смо зловни, користољубиви, неузддржљиви, нехотице ће рећи: „Дакле хришћани се узалуд хвале својим законом: они не живе боље од нас, шта више још горе; дакле закон њихов не учи добре, и вера им је рђава.“ А ружећи нашу веру, незнабошци ће тим самим показивати неуважавање Самом основатељу наше вере Господу нашем Исусу Христу; а таквим

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

начином *име Божје*, због наших рђавих дела и *хули се у незнабошцима* (Рим. 2, 24).

Дакле, браћо љубазна, у првом прошењу молитве Господње молимо Господа најглавније, за што смо и саздани (Ефес. 2, 10), — на име молимо Господа. да Он обнови у нама — самима, Свој чисти образ, по којему смо створени, и да нам дарује живети тако, како нам налаже наша добра савест и како нам заповеда закон Божји. По овоме прво прошење молитве Господње имаће овакав смисао: „Оче наш Небески! Нека се међу нама свети име Твоје! Учини, да се открива светост Твоја и у нашем животу, у нашим мислима, речима и делима, да се тим светим животом име Твоје слави како међу нама самима, тако да Те и други славе, гледајући на наша добра дела!

Тако нека сине светлости ваша пред људима, да виде ваша добра дела и прославе Оца нашега, који је на небесима (Мат. 5, 16). Амин.

Беседа IV. О другом прошењу.

Да придегъ царствіе Твое.

Тако гласи на црквеном језику друго прошење молитве Господње, а српски овако: „Оче наш Небески! Нека дође царство Твоје!“

Овде под царством Божјим разумјевају се два царства: царство благодати, које бива на земљи, и царство славе, које ће бити на небесима.

1. Царство благодати не састоји се у каквом временито сретном животу. По тумачењу светога апостола Павла, оно *није јело и пиће, него је правда и мир и радост у Духу светом* (Рим. 14, 17). Дакле царство благодати је у праведном и побожном — истинито хришћанском животу; а ако будемо живели праведно и побожно, то ће душа наша бити мирна и спокојна, савест нас не ће гристи за грехе, јер ћемо их избегавати, напротив ће нас одабрати и утешити за побожан живот, а при таквом унутарњем миру, у срцу нашем избиће и радост у Духу светом: ми ћемо се радовати и веселити се у своме спасењу, и налазећи се још у овом животу, осетићемо блаженство будућег живота.

Дакле, браћо хришћани, у другом прошењу молитве Господње, тако исто као и у првом, ми молимо Оца нашег Небеског о добрим делима, да нам дарује живот праведни и побожни, с том само разликом, што смо у првом прошењу мо-

литве Господње молили себи добрих дела на Господа зарад Њега самога, зарад славе Божје, која треба да буде за нас виша и важнија од свега; а у другом прошењу молимо у Господа добрих дела за себе саме, на име — да се за та наша добра дела шта више и у овом животу, не само у будућем, наслађавати можемо миром и спокојством савести, и неисказаном радошћу у Духу светом.

2. Но ко ступи у то царство благодати овде на земљи, тај ће заиста ући у царство славе, које не ће бити на небесима. Царство је Небеско награда за побожан живот, и за цело за њим долази. За царство Божје ми смо и саздани, за достигнуће Његово ми смо дужни и трудити се и борити се у добрим делима, и кад се молимо Оцу нашем Небескоме да нам дарује живот праведни и побожни, то свагда имајмо у виду то, да за овај свети живот можемо добити царство Небеско. Дакле живот пун врлина и царство Небеско међу собом су нераздвојени; по овоме под царством Божјим, којег ми молимо у Господа у другом прошењу молитве Господње, разумева се друго, царство небеско, то јест савршено блаженство побожних људи.

Свакако, браћо љубазна, сви људи нису ступили у царство благодати Христове. Многи људи још до данас остадоше у незнању истинитога Бога, као на пример незнабошци и мухамеданци; многи шта више од хришћана живе грешно, без кајања. Дакле свима тим људима још није дошло царство благодати — на земљи, то они не ће ући ни у царство славе, које ће бити на небесима; напротив очекује их пакао и вечне муке. По овоме речима — *да придегъ царствіе Твое* — у ширем смислу молимо Оца нашег Небескога, да се то царство благодати, то јест праведни и побожни живот, распространи на све људе, да они људи, који су још у незнању истинитога Бога, најпосле Га познаду и да Му се обрате; да се јереси и расколи униште, грешници да се обрате покајању; да милостиви Господ *добре сачува у врлини, а зле да учини добрима, расејане да сабере, преварене да обрати и сакупи у свету Своју цркву, да нас све прими у Своје царство благодати* (Молитва из литургије Василија Великога), међу тим — *да би княз овога свешта љаво изгнан био на поље* (Јов. 12, 31) из срдаца наших, *да не царује уз то грех у нашем смртном телу* (Рим. 6, 12), напротив, докле живимо,

да дарује у срцу нашем правда, мир и радост у Духу светом, а кад се *разрешимо* од овога тела, то да управо уђемо у рај и са Христом да будемо (Филиб. 1, 23).

Дакле ево, браћо, каква молења садрже се у мало речи другог прошења молитве Господње: *Да приндѣтъ цѣрствіе Твоѣ!* Браће, друго прошење молитве Господње имаће оваково значење: „Оче наш Небески! Даруј нам, *праведно и пошлено поживети на овоме свету* (Тит. 2, 12) да се за

овај свети живот можемо наслађавати како овде — на земљи са миром и спокојетвом савести и радошћу у Духу светом, тако да и у будућем свету добијемо царство Небеско.“

Тражимо, браћо, и усрдно молимо се Богу, да нам дарује — *Царства Божјега и правде Његове*; тада ће нам се *све ово*, то јест мир и радост у Духу светом, и царство Небеско заиста *пружити*, то јест даће нам се. Амин.

(Наставиће се.)

Како ћемо да повратимо у народу стару побожност.

(Наставак).

Требало би да учитељи мало више пажње обратe поучавању у Христовој науци. Ми не ћемо да они занемаре друге предмете. Не дај Боже! Али истина је истина, осим неколицине, учитељи се мало брину о поучавању својих ученика у вјери. Не знамо, шта је томе прави узрок. Огријешили бисмо се, кад бисмо рекли, да је то с тога, што и учитељ није тврд у вјери. Има их веома побожних, па ипак је успјех у вјерској науци веома слаб. Ми бисмо рекли, да је томе узрок, јер је неки оптерећен осталим предметима, или је лијен, да се више потруди.

Без вјерске је науке једна свака школа, а особито основна. У томе се слажу сви паметни људи. Некима је у Францеској пошло за руком, да прије неколико година избаце вјерску науку из наставног плана. Какве су биле пошљедице тога, најбоље је осјетио сам народ, јер би више Карно-а као и он свршило, *те се је ове године вјерска наука опет увела у школе.*

Кад се дјеца добро одгоје у хришћанској вјери, последице ће то бити прави људи. С тога треба, да су учитељи побожни, да уче дјецу, нека љубе своју вјеру, нека их воде уредно у цркву. У опће, треба, да им служе као примјер у свему, да од њих постану прави хришћани. Кога учитеља не весели, кад му ученик постане добар човјек и паметан, па као такав знаће и свог доброг учитеља штовати.

Савјестан учитељ зна, шта треба да ради, да га нико и не опомиње. Но „у свакој пшеници има кукоља“, па ни сви учитељи нијесу, какви би требали да буду. С тога има мјеста, гдје ћаке нема ко да води у цркву, па ни да их посавјетује, да сами то учине. Духовне власти треба,

да се ту побрину, а свјетске власти ће им радо припомоћи. Учитељ је просвјетиоц народни, па му мора у свачему ум просвјећивати.

Кад буду учитељи ученике на првом мјесту у вјери поучавали, долазили с њима увијек у цркву и служили им као узор у побожности, тада ће мо се моћи надати, да ће мо добити интелигенцију, којој ће се народ моћи повјерити, да га води, јер ће знати, да га не ће никуд у странпутицу скренути. Њемачко је учитељство на првом мјесту учинило, те је њемачки народ данас: *релативно најпросвјећенији народ на свијету, али и који је међу најпобожнијима.* —

Свештеници такође много могу, да раде о учвршћивању побожности у дјеце, а код одраслих имају за то највише прилике.

Тек што се је дијете родило, свећеник је код њега при крштењу. Послије кад образуми, виђа свећеника често у кући, те га сматра као у пола укућанина.

Сваки пут кад дође вриједан свећеник своме парохијанину, поучиће га ма само с неколико ријечи. У сеоским је кућама ријеч паметна свећеника света. Ту је сваки од најмањег до највећег пажљиво слуша. И ако то није баш у градским кућама, ипак не треба свећеник никад да и ту пропусти поучити, па је ли добра ријеч, мораће се чути.

Колико ли има свећеника, који чим дође особито на село, одмах сједе за сто, па пију и једи, док не дође до врата. Мјесто да представи укућанима како се кућни заштитник вријеђа, кад се слави крено име по 2, 3 и по више дана, како се тиме руши кућа, како Бог ту не

помаже, он им баш у злу предњачи. Ракија га угрије, па разумије се, да неможе ћутати, те удри грди и псуј. Тако је и о свадби, о крштењу, погребу и о другим приликама. Народ се радо на господу угледа, па од ње све радо и прима. Како ће пјан да крети како треба? Зар се може на таког новог Хришћанина излити благодат св. Духа, а преко недостојног посредника? То ће бити јамачно јадан Хришћанин.

И учитељ и свећеник су људи, па по оној „*Errare humanum est*“, морају имати и они својих мана. Али њима су се повјерили други, па они морају, да се што више усаврше, да изгледе своје мане, да не би штетно утицале на оне, за које се брину. Свећеник треба да приправи дједу до школе, и ако се то са свијем не може, јер школа може највише младом, непоквареном срцу користити.

Ваљан свећеник треба да је миран, праведан, несебичан, озбиљан а на све побожан. Има на жалост свећеника таквих, да се не треба чудити, што их нико не поштује. У нас има свећеника, који својим понашањем показују, да су, не ћемо да речемо атеисти, равнодушни (индиферентни) према својој вјери, а што јој служе, чине с тога, јер држе вјеру за занат, што вјера не смије бити. Има их, који шире књиге противне моралу, противне и самом Богу. Познајем једног, и то угледнијед, свећеника у Босни, који јавно нуди и растурује Пелагићеве „Учитеље“. То је истина као што је Бог. За овај пут и ради наше и ради његове срамоте не ћемо му име широм публици да откријемо, јер се надамо, да ће се тога проћи. Мјесто оног појаса треба такоме дати личину, да се објеси! Има их и таквих, гдје има на селу црква, па и у граду, он се је опио, па не може да служи*). Може ли тај, да захтијева од других какву побожност, кад је он сам нема. Како не ће нестајати побожности код таквих слугу Божијих? Зар не ће свакоме све омрзнути.

Докле може неваљао свећеник, да догјера своје парохијане, казује нам један примјер, што се је догодило лани. У једном селу код Крижеваца у Хрватској, гдје бијаше неки неваљани свећеник. Он се завади са свима својим парохијанима. Кад овима досади, одреде, да пријеђу сви у унију, што збиља и учине. Духовна власт на то пошале бољег свећеника, те се народ поче

*) Такви су у мањини. Уред.

враћати у своју прадједовску вјеру и данас је опет село *све* православно. — Што се овако гдјегдје догађа, свакако биће томе узрок свећеник, који није за тај чин. Ко у нашој домовини учи за свећеника? То су у првом реду свећенички синови и — сиромашки, који мисле, да ће тако најлакше доћи до хљеба. Ми смо пријатељи сиротиње, те немамо ништа против тога, што и она иде, да буде ученик Христов. Но морамо рећи, а то је ради угледа православне вјере и и њезина опстанка, да није сваки свећенички син и сиромашка за свећеника. Нека *само* они ступају у тај тешки и велики чин, који су за то. Нека се већ свећеници окане средовјечног обичаја, да им синови морају бити оно, што су и они. То не може данас бити ни у занатима, а камо ли у томе чину, ако се хоће, да се чини како треба. И опет велимо: ко је за свећеника нек и буде свећеник, ако није за то, фала Богу, паметан ће човјек знати размислити, куда ће, а данас можеш куд год хоћеш.

Може бити, да ће их се наћи, који ће зло тумачити то, што рекосмо. Но наша је савјест чиста, па нијесу нам потребити пароболе и алегорије, него изнијесмо истину у најпречишћенијем облику. Мислимо, да ће нам то сваки вјерни син св. православне цркве одобрити.

Али то се не односи на све свећенике. Док се у неких блиста црвени појас и окрајци ресе, а међу тијем немају каквих заслуга, други у најудаљенијем крају, у тишини пасе „овце своје“. Па и ако се за њих овдје не зна, зна ће се тамо, кад изађу пред најправеднијег Суца. Тамо ће јамачно бити награђени!

Од сваког се свећеника треба с правом тражити, да је прави *пастир стада*. Ако речемо, да би могло још два пута или три пута више радити. Истина томе смета много што шта, а највише рђаво стање свећеника, но духовне се власти свуда брину, да се то већ једном уреди и поправи, а ми се надамо, да ће још већу енергију на то употребити. Остале потешкоће моћи ће се лако да свладају.

Ми бисмо нешто предложили, а мислимо, да не ће бити зла. По свој прилици, да су штовани читаоци чули, да је руско свећенство од свих у православљу најврједније. Нек нико не мисли, да је у њега Бог зна како добро стање. И оно још доста кубури. Али опет је тако врједно, па подиже и уздржава *чиставе школе* ш.

зв. парохијске. Помислите! вршити свећеничку дужност, па још и учитељску.

Вјерујем, да то наше свећенство не може чинити. Али могло би нешто. —

У наш је народ ушао неки обичај од старина, да светкује празнике, на које се може радити. Добро би било, да свећеници науче сељаке, да на неке раде, само нека при том пажљиво поступају, јер се може лако повриједити њихова побожност. Који се пак не би могли искоријенити, јер их светкују многа села, ми бисмо препоручили, гдје има црква, да се на тај дан служи, а гдје нема, да се и тамо на какву мјесту служи. Свештеник ту треба да посавјетује, како не ваља пити, цсовати, свађати се, опадати један другог; ваља народ опоменути, да пости, да не прима којекакве рђаве обичаје; говорити му, како треба боље да обрађује земљу и рећи му о користи школе. Народ ће те зборове радо полазити, а много ће се тиме побожности учинити. Послије подне свећеник нека опет проговори неколико ријечи о школама онима, који нијесу били у њима и нека их позове, да му се јаве, који би хтјели, да науче читати и писати. То би била веома велика корист, јер колико у нас има домаћина, којима би то било веома потребито знати. Мислим, да би се догодило на таком збору по који учитељ, који би свећенику радо помогао, па и други би им помогли, који би знали читати. Данас има их и у селима, који знају читати и писати, па нека другима показују. За годину дана би могли многи да науче тако, од њих би и други примили, те би се тако могла ширити просвјета и у оном, дијелу народа, који није био срећан, да му школа очи отвори. Послије би требало по народу растуривати књижице моралног садржаја, али ће бити и о томе говора. Ми не сумњамо у успјех таког поучавања. Тиме би свештеници постали народу још милији.

Стари свештеници нијесу имали толико науке колико данашњи, али их је народ увијек

слушао и био је веома побожан. Они су то постигли само љубављу према народу, те су ту љубав често и главом платили. Данашње свештенство има доста теорије, па само треба да стече још искуства у пракци. Рећи ће неко: „Лако је било некада држати народ у побожности“. Ми му то одобравамо, али тај треба да призна и ово, што ми велимо: свећеник може данас свуда да више ради, па само ако ради паметно, не пријети му никаква опасност због проповиједања вјере.

Духовне су власти, мислим свуда наредиле да свештеник проповиједа. Проповијед највише привлачи народ у цркву. Али се те заповједи не извршују тачно. Да свештеник почне увијек проповиједати, биле би цркве пуне. Ко не воли слушати о своме добру? Ко се не воли вратити из цркве утјешен, него ли попити неколико ока ракије у механи, па, може бити и вратити се испребијаних леђа и кржаве главе? И сами су невјерници трчали, да чују привлачиве ријечи св. Јована Златоустога. Хроници веле, да су амфитеатри остајали празни, јер је све вољело Златоуста, него гледати, гдје се изнемогли сужњи боре с тигровима и биковима. Но не може свако да буде Златоуст, али и не мора бити. Доста је да сеоски свећеник говори просто, шта треба народ да чини, па да угоди Богу, како ће да живи и т. д. без икаквих нових мисли и теорија. Али градски свећеник дужан је мало љепше да говори и да се приправи. Ко не може, да одговори својој дужности, нека даде мјесто бољему. Ми нијесмо позвани, да оцјељујемо рад других, али примјећујемо што се је српског народа толико поназаренило, главни је узрок то, што свештеник није хтио да проповиједа.

Фала Богу, у нашој домовини још нема те куге, али је „Ханибал пред вратима“, па може и нас лако усрећити. У памет се свећеници!*

*) Позивамо писца, да продужи чланак до краја. Ур.

Одговори из пастирске праксе.

С руског превео и допунио Вид Прежанин, свештеник и православни катихета у Бјељини.

Како треба свршити крштење над оном рођенчади, која долазе на свијет с неприродним својствима: са више глава, руку, ногу и ш. д. или у облику живоотиња?

За ријешење овог питања може послужити ставка у требнику *П. Могиле* на 10. страни под натписом: „О крещеніи диковъ или чѣдъ родѣщихса“.

Ако се догоди да жена роди дијете неприродних својстава, или нешто, што је налик на животињу и чудновато, ако не буде имало лика — образа људског, не треба га крстити. Но ако се ипак, по неким знацима, не може тачно сазнати: да ли је рођенче човјек или животиња безсловесна, онда у томе случају нека се крсти уз изговарање ових ријечи: „аще сѣи ест чело-вѣкъ“, крещаетса рабъ Божіи или раба Божіа, въ имя Отца, — аминь, и сина — аминь, — и свѣтаго Дѣха — аминь.

Али ако се за рођено не зна да ли је једно или више њих у једноме трупу, тада не треба га крстити, прије, докле се добро не сазна за то. А ово се познати може по томе: да ли рођенче има једну главу или више глава; има ли једна прса или више прсију (груди), јер колико је глава и прсију, толико мора бити и срдаца и душа и, шљедователно, особа; и у такome случају треба га крстити овако: ваља свакоме посебно лијевати воду на главу и за свако изговарати ријечи крштавања: крещаетса рабъ Божіи и т. д.

А ће се догоди, да је таково новорођенче на смрти, те се то опази, ту, да би се прекинуло вријеме ради скоријег крштења, у мјесто да се на свако посебно полијева вода и за свако изговарају ријечи крштавања, — могу се сва новорођенчад (када их је више од једног у једноме трупу) уједно крстити, полијевајући водом сву заједно и изговарајући ријечи: крещаетса рабъ Божіи (поменути име свакога) въ имя Отца, и проч.

Ову заједничку форму крштења, осим само у смртнијем и другим евентуалнијем опасностима, ће се не смије вријеме дуљити, крштава-

јући засебно свако, нека нико не употребљава под смртнијем гријехом и казном.

А ће је случај те се дозна, да је рођено, са двије главе, двоје прси, али то није добро раздвојено, тада ваља најприје крстити једно као што ваља, по пропиесу, па по томе друго, под овим условом: аще нѣсть крещенъ, крещаетса и проч. — т. ј. ће се смије, са крштењем отезати, кад нема смртне или које друге опасности.

Може ли се дозволити жени родиљи, која је у случају смртне опасности кад је боловала исковијеђена и причешћена св. тајнама, да прије очишћења дође у цркву, ако се догоди, да међу тим умре њезино новорођенче?

С обзиром на то, што је она већ примила св. Христове тајне, те се кроз то примакла самоме извору освећења и очишћења — Господу Исусу Христу, могла би се у такome случају припустити у храм на опијело и испратњу свога ђетета. Али можемо и против исте дозволе, на основу права, приговорити.

Оно, што је по нужди допуштено било (јер нужда и закон измењује), не може бити руководним правилом, т. ј. не може се дозволити и онда, кад нема те неопходности, кад је искључена нужда.

Св. православна Христова црква, држећи се правила св. отаца, дозвољава вјернијем, који су због својих грјехова, одлучени на неко вријеме од св. тајне причешћа, да се причесте, кад се опази, да су у опасности смртној, макар да одређено вријеме забране није још истекло. Али пошто болест прође те им живот сада није у опасности, опет се дјејство или трајање епитимије — забране понови и — продужи до рока. Таман је тако и у погледу жене родиље до исте чења рока очишћења. С обзиром на опасност и страховање од смртног случаја, црква јој чини снисхођење, и ако очишћење још траје; но чим она види, да јој сад живот није у опасности, забрану уласка у Божји храм, докле не прође вријеме очишћења, поново успоставља (Ворон. епар. Бѣдом. 1870. бр. 17.).

Какову казну заслужују родитељи, који пуште да им дијете умре без крштења?

Родитељи, који немаром својим и неопрезношћу допусте да им дијете умре некрштено, 68. правило *Номоканона* одлучује од причешћа на три године, са по 200 поклона до земље на дан, и да посте (ништа не једући) понеђељак, сриједу и петак велике — страсне седмице (књ. о должи пресв. одјел. 84. стр. 118.).

Може ли се дозволити употреба богојављенске водице при крштењу?

Чин тајне крштења отпочиње се освећењем воде. А ово освећење, имајући некијех својих особина, разликује се од освећења воде богојављенске. Тако су овђе нека јектенија и неке молитве, какве се не налазе у „послѣдованију“ освећења воде на Богојављење. На примјер: ѿ еже достоинъ¹⁾ быти негѣкниаго цртваѣа въ неи крещаемомъ (мои). Господъ помолимса, ѿ еже нынѣ приходѣиemy (ции) къ свѣтомъ просвѣщенію, и ѿ спасени егѿ (еа), Господъ помолимса. ѿ еже показатиса емъ (еи) сынъ (дщери) и наследникъ (наследницы) вѣчнихъ благъ . . . и т. д.

Осим тога у молитви послѣје јектеније, што долази иза ријечи: да сокрѣшатса подъ знаменіем . . . , коју свештеник чита на глас, стоји ово: Молимса тебѣ Господи, да отстѣпѣтъ ѿт насъ всѣ въздѣшнаѣ и невлennaѣ привидѣніѣ: и да не оутантса къ водѣ сеи демѿнѣ темныи: ниже да снидетъ съ крещѣицимса дѣхъ лѣкавыи, и проч. А тога свега нема

у послѣдованију освећење водице богојављенске. Покрај тога се вода при свршавању св. тајне крштења у два пута благосиља — знаменује знаком часног крста. Један пут прстима свештеника: и знаменѣтъ водѣ триждн, погрѣжаа персти къ водѣ . . . , а други пут унакрет улијевањем уља — „елеа“ у воду, при пјевању: аллилуѣа . . . творитъ (свештеник) крсты три, елеамъ къ водѣ.

По свему овоме види се, да вода за крштење мора бити сваки пут непосредно пред самим крштењем освећена.

А кад би се за ту тајну могла употребљивати богојављенска водица, онда, сигурно, не би нужно било састављати особите молитве ради освећења воде за крштавање.

Неки свештеници на ово примјећују, да употребу богојављенске водице чине тек у случајима крајње нужде, кад је н. пр. опасно болестан младенца. Али у таким случајима, у којијем је дозвољено, да младенца може крстити и несвештено лице оба пола, не треба богојављенска водица; нити се смије чекати, докле се сада освети вода, него се може одмах употребити проста, неосвећена вода.

По томе употреба богојављенске водице за крштење не може се дозволити, почем се вода мора осветити пред самим крштењем младенца (Нур. еп. Бѣд. 1873. бр. 4.).

¹⁾ Ако се догоди, да се заједно има крстити двоје, или троје дјеце, онда ваља говорити у множини, н. пр. ѿ еже достойнымъ . . . крещаемымъ . . .

Проповијед на Цвијети.

Богољубива браћо!

Торжештвен бијаше улазак преблагог Спаситеља у Јерусалим, на данашњи дан. Истину Он сијући, ријечи небесног свог оца, свуда је сјајно и урдно дочекиван, али данашњи његов улаз у Јерусалим, све је досадашње свечаношћу својом надмашио.

Кад је чукао глас по Јерусалиму да је Господ воскресео у јучерашњи дан четвородневног Лазара, множина народа који се за празник Пасхе скупио бјеше у Јерусалиму, поврви

Осана во вишнихъ благословен
Грѣди во имя Гдне (Јов 12. 12.)

тамо да види тога пророка и узкрситеља Лазарева. Многи стадоше скидати са себе хаљине и стерати по путу куда Господ иђаше, а остали су тргали са дрвећа гранчице зелене, и стерали вичући сви „Осана къ Вишинѣ, благословен да си који долазиш у име господње.

Израильски народ који тад бјеше под притиском римскога царства, мишљаху да је дошао сад час, да се ослободе од јарма римског, јер они мишљаху да је дошао онај, који ће им царовати над земаљским благима, а незнадоше

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

да долази цар небесних и невидимих блага, е тога они њега овако свечано и дочекиваху, јер овака слава самосе у добу ондашњег времена могла владоцима одавати.

Надаху се сви да ће овај који долази повратити престо својих предака: Давида и Соломона. Видимо да се превари у нади својој овај избрани народ Божи. Не долази Господ да успостави, уреди и завлада, државама и сујетама задовољства овога свијета, кога примисао Божи руководи и својом десницом управља, но Господ долази да успостави врлине и остале красоте овога свијета, које човјека тијесно вежу са својим промислитељем и створитељем. Господ долази да избави запуштани и покварени род човјечи, који бијаше већ огризоу у неваљалству, почео се рушити и пропадати сасвим.

Ово је онај који збиља избави цио род човјечији од неваљалства, и запуштености! *Ово је онај*, који човјека као разумно и Богу подобно створење попе и узвиси на степен одређеног и назначеног му достојанства! *Ово је онај*, који успостави слогу, љубав и мир, јер овога ништа не бијаше код људи, док се непојави ова величанствена појава, преблаг и наш искупитељ Христос Спаситељ, кога се спасоносна и вјечна истина кроз мало времена разшири по цијелој васиони.

Ово је онај једини узор, који нам са својим истинама блиста над свима својим посљедовате-

љима и учитељима, као даница пред осталим звездама, и чије се истине потаманити и угасити неће, док је свијета и вјечнога вијека.

На данашњи дан ми славимо, величамо и пјесмама прослављамо, новог вјесника и оживитеља новог сијона, који је проповједајући вјечну истину, љубав, слогу и мир међу људима, од непријатеља и зависника тих врлина најпосље живот свој на крсту скончао.

Благоч. Христијани. Како да ми након оволиких очинских и пријатењских добара које нам указа наш Спаситељ и преблаг син Божи, не славимо, и не ликујемо на данашњи дан, кад нам са улазом преблагог спаситеља у Јерусалим, дође и усели се у срце и душу нашу, она врлина, која краси, дичи и одликује Христјане од осталих народа на свијету.

Чистим срцем и смиреном душом, обратимо се вјечној истини, искупитељу и спаситељу нашем Господу Исусу Христу пришелцу града Јерусалима, и посјетитељу данашње славе, у силној и невидимој сили својој. Призовимо га да нас охрабри и упуту, у бједама и напаестима нашим, вјечној истини, и рајском наслеђу вјечног спасења. Амин.

Вареш на цвијесту 1896.

Поп Јован.

Проповијед о МОЛИТВИ.

Држао у цркви Санској, на дан св. Архијакона Стефана године 1895. Јован О. Митровић, свешт. козички.

Славите Господа, јер је добар; јер је довијека милост његова. (Ис. 2. 156)

Побожни Хришћани!

Из ових ријечи псалмопјевца Давида, а историја човјечанства и површина земљина, која је покривена остатцима прастарих Храмова, сведочи нам, да није било времена никад кад народи — човечанство није вјеровало у неко више надприродно биће, а то је биће: Бог.

Вјера је најјача веза између душе наше и Бога. Молитва је човеку православном Хришћанину неопходно потребна, јер човек се помоћу молитве приопћава Богу, као свом Творцу, и одржава ту најјачу везу. — За то сам и намјеран драга браћо, да вам са овог св. мјеста проговорим коју о потреби молитве и о значају њеном.

Побожни Хришћани!

Сви народи који живе на кугли земљиној, сматрали су да је молитва нешто најсвечаније у животу човјечијем. И заиста јест потребито за човека да се моли Богу; те да тим начином душу своју доводи у приближност њеном извору Оцу небесном — Богу. Човек ма каква звања и занимања био, он својој души друге утјехе дати неможе, него: искреном и свесрдном молитвом к Богу, као свом Творцу. —

Као што је год потребно човечијем тијелу да помоћу хране живи, тако је исто и души потребна молитва, — њена утјеха; да је заиста тако, сведочи нам то: што знамо да сви народи, као

и поглавари њихови, који живе било то по најдивљим предјелима и пустарамма Азије и Африке, као и они што живе по просвећеним мјестима Европе, сматрају да је потребно молити се Богу, и да има мјеста за молитву. — Молитва је средство, помоћу кога се одржава веза између душе наше и Бога. —

Молитвом и св. тајнама обнављамо ми у души нашој образ и подобје божје, и тим човек доводи себе у најтјешњи саобраћај с Богом. Сваки човек, православни хришћанин, који се искрено и уредно Богу молчи, а притом се влада потпуно по закону његовом; тај се заиста може очекујући надати, да ће постати у загробном животу учасником вјечног блаженства, — у царству небеском.

Сваки православни Хришћанин, може се молити Богу у свако доба и на сваком мјесту. Но најподесније је мјесто за молитву: храм Господњи-црква, коју је основао наш Христос Спаситељ, јер се у цркви свршава св. литургија, која је установљена Исусом Христом, ради нас, и нашег душевног спасења.

Па кад знамо, да је црква Богом установљено мјесто за молитву, да се запитамо: долазимо ли ми у св. цркву у дане недељне и празничне слушати службу божју? — Одазивамо ли се ми христијанским дужностима, онако, како треба и како нас Бог дужи? —

На поменута питања одговорите ви драга браћо; а и ја по мојој увиђавности, са тешким болом у души могу рећи: да слабо и једно и друго чинимо; јер, како видим, овладао је грозничаво стање међу нама и борба за тековинама, за страстима и жудњама тјелесним овога свијета; све нас је то повукло за собом, све нам то смета нашем душевном спасењу.

Многи опет занешењаци мисле и то: да молитва ништа и не помаже, и да од молитве немамо никаквог стварног успјеха; па за то слабо и долазе у цркву на молитву. Заиста и јест молитва бескористан посао, само ако она не потиче из љубави према Творцу; и ако она није искрена и усрдна, већ ако се она чини из наких личних побуда. —

Човек огорчен, који дотле није ни мислио о Богу, који ће Га одмах сутра заборавити, сјећа се Бога само онда: кад је у каквој нужди и невољи; као на пример један непросвјешени Китајац или Јапанац, кад се на везе у свом

чамцу на море, а горостасни вали морски побјесне, па стану његов чамац, као малу треку пребацити тамо и амо, а он онда од страха и невоље, сјећа се Бога и диже руке к небу и тражи помоћи од „озго“ — од Бога, а дотле Га се није никад прије ни сјетио. Зар овакви се истинито Богу моле?

Многи би хтели Драга браћо, да молитвом постигну одмах што желе и што им фали; но онда то не значи да молитву вршимо из љубави према Творцу; него за то: што нам налажу, да тако чинимо, наши лични интереси. — Драга браћо, доста нам је то, кад знамо, да је Бог отац свију људи; и да је његова неограничена родитељска љубав најузвишенија. Земаљски родитељ, не може свом чеду зла пожелити, па макар тај родитељ био неваљао, он не ће свом дјетету кад му оно потражи хране, дати отрова. У колико се онда више брине за нас свију наш отац небесни, и Он се заиста не ће оглушати о нас, само ако се ми владамо по Његовој св. вољи. —

Пуне су свога значаја драга браћо, оне ријечи апостолске које кажу: „Непрекидна молитва праведнога много може да помогне“. (Јак. 5. 16.) Из ових ријечи апостолеки драга браћо, видимо да права и истинита молитва није без успјеха, само треба да у те ријечи тврдо вјерујемо, — па онда све знамо, о потреби истините молитве.

Борећи се овде на земљи и тежећи, да неку срећу заснујемо овде, ми заборављамо на циљ нашега земаљскога живота, а треба да знамо, да смо ми овде на земљи само једни путници, који путујемо од овог времена тренутног живота, у онај вјечни загробни живот, и тек ће мо тамо видети, како смо много изгубили од времена, трудећи се овде на земљи да угодимо жудњама телесним, а ни најмање не помисљајући, о душевном спасењу у загробном животу. —

Тамо ћемо се кајати, али ће бити доцкан; Тамо ћемо видети, колико нам земаљски тренутни живот служи на пропаст душевном вјечитом животу; само ако се ми нијесмо овамо владали, онако, како вас Бог дужи.

За то, драга браћо, немојмо никад заборављати, као правосл. хришћани и Срби, на нашу хришћанску дужност. Молимо се драгом Богу у свако доба; при почетку нашег сваког рада и посла, а тако исто и по свршетку; сјетимо се Бога, и ишtimo помоћи од Њега. Дола-

зимо у св. цркву у недељне и празничне дане слушати службу божју, која се свршава за наше здравље и напредак овога свијета, и за спасење душа онога свијета, у загробном животу.

Заиста вам кажем драги хришћани, ко у св. цркву не долази, и дригијем хришћанским дужностима неодазива се, а броји се неки вајни православно хришћанин, тај неће бити спасен, јер без св. цркве нема спасења.

А ко, у св. цркву редовно долази, ко се драгом Богу моли срдачно и у Њега се узда, Он ће му заиста и помоћи, јер каже псалмо-

пјевац: „Уздај се, у Господа и твори добро; живи на земљи и храни истину“. (Псал. 2. 37).

Тако радећи и свој земаљски живот проводећи, драги Хришћани, можете се надати, да ће Бог ваше праведне жеље испунити, у овом земаљском животу, а у загробном вјечном животу души подарити вјерно спасење. —

Волите и љубите и срцем и душом хришћани, св. цркву, св. вјеру православну и народност ерпску, које величају име србиново. Амин.

Поздрав при улазу на парокију.

Љубимо стадо!

Ево први пут ступих на ово свето мјесто, као спремни и скоро посвећени служитељ св. олтара, први пут ступих на ово свето мјесто, као ваш, ново-постављени и одређени свештеник; на чему нека је слава и хвала Господу Богу, а мир и благодат Господа нашега Исуса Христа, нека је међу Вам свима.

Душа је моја желила, срце је моје чезнуло да се што скорије појавим у средини вашој и да се поздравим христољубивом паством и да вам у новој служби преподам благослов Свевишњег.

Но да ли ће са доласком мојим доћи у ваша срца, нова сила побожности, мира, и љубави христијанске? Да ли ће вам нови пастир, који је у свом позиву прилично наоружан, донијети Духа и силу апостолског рада. О томе христољубиви моји, сама ће нам будућност вјерни извјестилац свега би ти. Пламену жељу моје душе која је мој рад обузимала од онога дана кад сам уређен назвати се духовним пастирем, Бог је данас тек милостиво испунио, видећи своју возљубљену паству, чија љубав испуњава неописаном радошћу срце и душу моју.

Поздрављам све вас од малог до великог, од богата до убога. Сви сте ми драги и љубезни хришћани. Прво што желим написати на срцу вашем, то је ово: Да љубите Бога више свега, да љубите ближњег својег као самога себе. Слажите се, вјечитом слогом с љубављу христијанском. Пуните, и што ревније и боље похађајте овај красни и свети дом Господњи.

Чувајте ерпску народност, то свето име сачувано од старине предака наших, живите у миру у слози и узајамној љубави, владајући се свагда онако, као што пристоји добрим хришћанима и ваљаним челик Србима наше Босне поносне.

По томе ће вас, љубими моји, познати цио свијет и рећи вам, да сте вјерни и трпљеливо стадо Христово. Јербо на муци се познају јунаци.

То је браћо језгро, то је онај прави и неборими темељ на коме почива цијела поука светогам нам правос. и миле народности ерпске.

Немаш ли хришћанине слоге, љубави и мира, не похађаш ли сваке недеље и празника овај свети дом Господњи и неслушаш ли у њему ријеч својијех проповједника и свештеника, пао си духовно, убијен си морално, Бог је од тебе одвратио своје лице, и одказао ти сваку помоћ, и по том учинио те најнесретнијим створом на земљи“.

Познајући данас браћо моћ вишњег Творца, видећи сваким даном грозна чудеса, којим Бог казни оне који га неће да чују, који неће да извршују ријечи и заповиједи његових проповједника. Треба да се пренемо, пробудимо и отресемо од свега онога, што нас води нашој вјечитој и видимој пропасти.

Укратко речено, треба да се покоравамо и извршујемо све оно, што нам свети закон и његови проповједници налажу. Тако радећи браћо, моћи ћемо тек онда получити, честити сретни и благодетни живот на овоме, а блажени на ономе свијету. Амин.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Реч браћи свештеницима,

коју је говорио Григорије А. Николић, протопрезвитерски капелан, у Мишровици приликом свештеничке исповести 20. априла 1895.

Пречасни оци! Љубазна у Христу браћо! На позив нашег протопрезвитерата сабрасмо се ево у лепеоме броју на исповест и братски договор, који треба да је важан и користан, јер само при таквим случајевима, где се бројно налазимо, можемо ми делатност нашу тачно размотрити, успеха и неудаће наше боље познати, један другога на већи рад брже ободрити а особито у случајевима заплетеним један другом у помоћи бити, по речима Спаситеља: *где су два или три садрани у име моје, онде сам ја међу њима* (Мат. 18, 20).

Пречасни оци и браћо! Ми као пастири душа имамо велике обавезности и дужности, и од ревнога и савеснога испуњавања тих наших дужности и обавезности зависи не само наше добро и срећа, него такођер и добро и срећа наших парохијана. С тога смо упућени, да се уједењеним силама трудимо, да наше парохијане поучавамо не само у храму Божјем, него и у домовима и свуда, где нам се прилика пружи, да их поучавамо, шта је за њих добро, а шта рђаво, шта их води срећи и напретку, а шта назатку и упрошћивању верском, моралном и материјалном. Особито у данашње време дужни смо ми сваки сваки за себе и сви заједно бринути се о бољитку и срећи народа нашега, кад силни непријатељи устају против свештенства нашега, рушећи му сваком даном приликом углед његов, тражећи узрока пропадању и опадању народа нам православнога у томе, као да се ми довољно нестарамо о народу нашем, и тим иду за тим — ти тобоже пријатељи народа нашега — да нас поред светом — народом нашим, понизе и омаловаже. Тиме, ти тобоже пријатељи цркве и свете нам вере православне, не само да љубав и поверење народа према свештенству хоће и желе да ослабе и униште, него шта више чупају му из срца и душе и нехотице све оно, што је свето и поштено, све оно, чим су се дичили и поносили наши прадедови.

Колико је истине у овом што рекох, држим да није потребе доказивати, треба само мал' не све од реда узети новине наше у руке и у њих завирити, па ћемо се о свему том, на жалост, уверити.

Пречасни оци и браћо! Моје је мишљење, да је помоћ наша само реч Божја и наука и уздајући се, и ослањајући се на реч и науку Божју, не ћемо требати друге помоћи, па да наш народ сачувамо од тих силних лажних учитеља и упропаститеља његових. Узмимо пример од свештенства других вероисповести, који су добро схватили, колики значај има реч и наука Божја, и они, као што видимо, не требају ничије помоћи, но се труде те науку Божју тумаче својим парохијанима и у цркви и ван ње и тиме их утврђују у вери и чувају да се не поводе „*страннимъ ветромъ пошченимъ*“. С тога није се чудити, да су код њих преступи ређи, но код других цркава, или на пример као што је, на жалост, код нас.

Браћо, већ је наступио крајњи час, да ујединеним силама ревно прегнемо на рад и устанемо против непријатеља цркве, свете нам вере православне и завађача народа нашега, а при томе сами себе да чувамо и да се старамо да парохијане своје поучавамо у Божјем, како да живи хришћански и како да унапређује имање своје. У том правцу дужни смо ми на народ наш утицати, а да би тај наш утицај био оживотворен, држим да морамо: 1) у доброј слози са парохијанима живети и љубав и поверење њихово стећи и имати; 2) да их васпитамо у религиозно-моралном духу, да им омилимо књиге религиозно-моралнога и економскога садржаја, да их чувамо у трезвености и штедњи и 3) да реч Божју не само недељом и празником проповедамо, него при свакој прилици, кад нам се иста укаже.

Тога ради молим вас браћо речема Апостола: *Чувајте као добри пастири словесно стадо Христово . . . А када се јави сам Архипастир Христос, примићемо као награду венац правде и славе.*

Са свештеничке скупштине у Београду.

23. Августа прошле године држана је у Београду, српској престолници, годишња редовна скупштина удруженог свештенства краљевине Србије. Ово је шеста редовна скупштина, што значи, да је свештеничко удружење основано пре шест година.

На овој скупштини посвршавани су обични текући послови. *Саслушан је извештај главног и уређивачког одбора о своме раду у минулој години.* Затим је протосинђел Виктор прочито своју *расправу „о уређењу свештеничког стања;“* учињене су известне *измене у друштвеним правилима, и изабране нове управе за идучу годину.*

* * *

Скупштини је председавао опет прота пиротски г. Димитрије Цветковић и Никола Крч-нежевић свештеник топчидерски. Њихов је избор извршен противно друштвеним правилима, јер се по њима и председник и потпредседник поименим гласањем бирају, а не на предлог појединих чланова, као што је овде учињено. Но када је то учињено на предлог председника глав. одбора г. проте Илије Протића, који је као привремени председник највише позван да штити друштвена правила, и када се увидело, да је он предложио опет старог проту Цветковића, који је врло невешт у руковођењу скупштином, онда се увидело, колико је сахати и каква ће бити скупштина. И дојиста, ни на једној скупштини није било већег вашара, нереди и лармања, него што то беше на овој садашњој скупштини. Говорници нису могли добијати реч, нити свршити своје говоре од ларме многих њих. Управо ово није ни изгледало на парламенат, већ на какав вашар, гди се не зна ни ко пије, ни ко плаћа. Свему је овоме криво председништво, које није умело вешто скупштином руковати. Желити је, да свештенство у будуће ово на уму има и да за председништво бира увек за то спремна лица, негледећи: којој политичној странци припада, те како због тога не би цело свештенство изсмејано било, као што га је због речене своје скупштине готово сва штампа осудила.

* * *

Извештај главног одбора примљен је без икакве примедбе. Код извештаја уређивачког одбора чињене су уредништву и одбору замерке

на уређивање листа. Но и ако је и овај извештај већином гласова примљен, — ипак све свештенство није задовољно са уређивањем друштвенога листа: „Весника Српске Цркве“. И ако овај лист носи назив: орган *свештеничког удружења за хришћанску поуку и свештеничко усавршавање*“, и ако су многи свештеници, као у своме органу почели кушати своју умну снагу и својим знањем и практиком користити цркви, народу и свем свештенству, шаљући уредништву своје радове, — ипак, у самој ствари, овај лист није лист свештеничког удружења, јер у њему нису управо ни штампани свештенички радови; већ је ово лист професора богословије, гди су они махом штампали своја држана јавна предавања и којекакве сухопарне некористне преводе, за које су се богато наплатили. Да, цела субвенција од 1000 динара, коју је Архијерејски Сабор као помоћ „Веснику Српске Цркве“ дао, раздата је професорима богословије, а осталим сарадницима — свештеницима — ни пара једна дата није. Једно због тога, а друго што је уређивање листа поверено познатом калуђеру, којег су се другови на жалост одцепили из ове опште свештеничке заједнице, а за себе образовали „монашко удружење“, и када се још зна, да овај господин хоће помоћу удружења да ускочи на архијерејску столицу — готово махом све свештенство напустило је и одрекло се свога удружења! Овоме је највећи доказ тај, што од хиљаду свештеника на овај скуп једва дођоше до стотину њих, и то махом све саме пирошлије, које је прота Цветковић силом свога положаја као на какав кулук догнао и који, безусловно одобраваху све оно, што председништво предлагаше! — Од виђених свештеника не беше на скуп дошло ни десетак, па што више ни многи београдски свештеници (а од толиких протојереја баш ни један) и ако су из места, ипак због реченога нехтедоше у скупштину доћи.

* * *

На реду је сада, да речемо коју о расправи оца Виктора, коју је прочитао о уређењу свешт. стања. Као што се зна, Виктор је калуђер и професор богословије, који није у народу ни часа једног живео. Питање се порађа: како може знати за патње и невоље свештеника и о томе писати онај, који није нигди поповао, који

невна што је то верезија, и коме у дому ништа не дречи, нити у тору вречи. Према овоме можете и сами судити каква је то расправа могла бити! Он, — Виктор — у расправи тражи: да бир и даље остане и на садашњи начин прикупља се; опело и парастосе укида, па да се свештенству у место тога нека сума новаца издаје, а не каже од куда. Ето то ти је цело побољшање, које он предлаже. Нас би далеко одвело, када би се на овој расправи дуже забавили; с тога ћемо рећи: да с њоме није погођен пут и начин за уређење свешт. материјалног стања, и да би скупштина паметније урадила, када би од државе тражила уређење свештен. стања на онај начин, какав је предложила крагујевачка скупштина; на којој беше око 400 свештеника, који сви једногласно усвојише за то нарочито спремљени законски пројекат. Ово је требало чинити тим више, што и сама влада краљевека није се изјаснила, да на предложени начин не може уредити стање свештенства свог. А када је тако, онда од тог правца није требало никако одступити.

Најзад, главни је одбор не правилно у овоме поступио и по томе, што по правилима друштвеним није ову тему расписао преко друштвеног листа и позвао компетентна лица да ову тему разреде, већ је поверио једном калуђеру да пише о ономе, о чему изкуства и практике нема.

* * *

И ове године мењата су друштвена правила. Није прошла готово ни једна скупштина да се што год у правилима не измени. Па и ове године та је практика учињена. Но и од тога биће слаба вајда за удружење, јер његовом напретку не сметају правила, већ нешто друго, што они, који удружењем рукују неће да виде.

* * *

Напоследку по учињеним изменама (и ако нису од надлежне власти још потврђена) изабран је главни и уређивачки одбор од 12 лица, и то 7 из Београда, а 5 из унутрашњости, махом они, који нису бар до сада, показали воље и умешности, да удружење поведу бољим путем и на потребну га висину уздигну.

Скупштина за идућу годину одређена је да буде опет у Београду. Дај Боже, да бар и на њој видимо свештеничко удружење још у животу и са што већим бројем свештеника заступљено, а што мање себичника и народа, јер је удружење једини спас, који га може уздићи, и материјално му стање уредити, а опалу веру, морал и побожност у народу подићи*).

*) Прим: Ово пише један српски свештеник. У онамошње ствари не пачамо се. Ако је тако, желимо и ми да окрене на боље. — Ур.

Б.

Свечани унос освећеног „Антиминса“

у новосаграђену црквицу (напелу) у Подновљу у протопрезвитерату и котару дервентском.

Има томе нешто више од године дана, како се народ парохије подновљанске, са својим свештеником, покренуо на градњу храма Божијег.

Ушљед малог броја парохијана, као и због сиромаштва њиховог, није се могло мислити на какову велику љепоту, величину и тврдоћу храма, него према околностима, гледало се на пристојност. И збиља, обзиром на мали број парохијана и њихово сиромаштво, ипак се може рећи, да је црква, према својој изradi, скоро надмашила материјалне зиле својих парохијана, јер не пожалише ни чега, што имадоше, а да им храм Божији буде у реду храмова, који су са вишом материјалном снагом подизати.

Као свагдје, тако и овђе, било је при градњи пометња и напора, али све то није могло збунити чврсто и одважно народно заузеће.

Исто тако, било је и таквих пријатеља, који су пострекавали народ на градњу цркве од солиднијег материјала. Између тих су Висока влада и Високопречасна АЕМ. конзисторија, пружајући своју помоћ гледе дозволе за купљење добровољних прилога, како би храм Божији дужег вијека могао бити!

Народ пак, не могући ствар тако дуго времену одлагати, прими то угодном знању, те положи камени темељ од једног скоро метра у ширину, а зид настави у (дебљини) од једне

цигле тако, да је $\frac{2}{3}$ фундамента остало празнога у нутра, да се узмогне по времену наставити уз садањи зид други дебљи и сталнији.

Форма црквице јест прави облик једне повеће капеле врло лијепо планиране — на чему припада захвала на Високославну окружну област у Бањојлуци. Ну, према плану није испуњена пропорција звоника према згради, јер је звоник, сразмјерно према згради, доста мањи. Та погрјешка поткрала се некако неимару, али не чини за просто око тако примјетну погрјешку.

Унутрашњост црквице је такође красна. Зидови су бијели, а свод плав. Иконостас пак по својој изради, јест прави цвијет цркве.

Православни прави тип икона зачињава све, само да су вјештије пораспињате на својим мјестима, удвостручена би била љепота. Подузима св. икона г. Лука К. Алексијевић из Н. Сада није пожалио показати и овђе своју вјештину, уштедивши општини знатну суму новаца за оквире икона, које је замјенио од боја бордурама на самом платну — и које врло лијепо изгледају.

Мјесто, (земљиште) на коме црквица лежи, јест један повећи брежуљак, са кога се црквица, од свију страна види и краси собом сву парохију, којој припада.

Да је све овако испало, и до овога дошло, припада највише признање и благодарност нашој Високој влади, јер она би предтеча свему овоме својим богатим даровима, које је поклонила овој парохији још у 1893. години!

Дарови наше Високе владе састоје се из свега, што једној цркви треба, да може сва „Богослужења“ отправљати. Једном ријечи подмирена је црква, да њена општина не мора ништа више набављати.

Како црквица није могла бити готова љетос, нити у почетку јесени, да би се могла у пријатном времену освештати, али и да неостане преко зиме неосвештана, т. ј. да се у њој могне св. литургија обављати, замолила је општина Његово Високопреосвештенство нашег љубљеног Архиепископа (сад блаженопокојног) г. Ђорђа Николајевића за дозволу и благослов уноса освешеног „Антимиса“ на дан св. Стефана краља српског — 11. новембра 1895, год.

Молбу општине уважило је Његово Високопреосвештенство, те наредило надзиратељу дотичног протопрезвитерата пречасном г. Кости

Поповићу, да са подручним му свештенством обави ту свечаност.

Потребне спреме учинио је надзиратељ журно, и у очи одређеног дана дошао је црквици у друштву са протом Дамјаном Поповићем, гдје га је дочекао дотични свештеник са неколико првих парохијана. Ту у црквици обавио је надзиратељ вечерњу и остало што је требало.

По довршеној дужности отејео је надзиратељ и прото Д. Поповић код Лазара Дамјановића, гдје им се придружио и парох Новоградски Јован Ристић.

Сјутра дан, на св. Стефана, кренуо је надзиратељ са друговима црквици порано, те посвршавао и припремио све што је требало претходно учинити за полагање „св. Антимиса“. У том спремању прикупљало се свештенство и народ. Свештеника је било седам са надзиратељем, а било је око 10 сати прије пола дана, кад је отпочето свечано уношење св. Антимиса, које је обављено по „Дополнит. Требнику“ од г. Николајевића — а дотле пак и народа се више прикупило.

По довршеном уносу св. Антимиса, наставио је св. литургију надзиратељ уз асистенцију пароха бродског Симе Поповића. Остало свештенство помагало је учитељима за пјевницама, јер не бјеше више свештеничког одјејанија.

Кад је било на причасном, изашао је госп. надзиратељ пред народ и поучио га сходном бесједом, коју је отпочео службеним дијелом, т. ј. да се по дозволи Његова Високопреосвештенства нашег АЕ и митрополита госп. Ђорђа Николајевића, а по довршеном већ свечаном обреду при уносу св. Антимиса, од данас смије и може отправљати св. литургија и сви остали православни црквени обреди. За тим је наставио г. надзиратељ од прилике: „Кад сте вашим трудом подигли овај свети дом молитве господње; кад сте тражили, да вам се обави овај свети чин, да можете слушати св. литургију, кад сте и дочекасте, да вам се прва св. литургија отслужи на славу Богу, а вама на духовну утјеху, сматрам за дужност опоменути вас, благочестиви Христијани, да цркву не сачињавају само ове зидине, него ју нарочито сачињавају њени духовни синови, који и своје дужности према св. матери цркви имају, и које дужности требају да набљудавају, на име: да св. цркву уредно и свесердно похађају, да ју својим добровољним

приозита потпомажу, чувају, надгледају, унапређују, пољепшавају и т. д.

По свршетку св. литургије неки су свештеници кропили народ водицом, неки дијелили нафору, неки читали молитве онима, који су то тражили.

Коначно свршен је тај први официозни дио у 2 сата послје пола дана.

У народној основној школи, која лежи уз новоподигнуту црквицу, приредили су парохијани ручак и дочек за своје госте. Надзиратељ са свештенством заузео је чело трпезе, а до њих су се поредали остали одличнији гости и парохијани. Послије благословенија јела и пића, а при првој чаши устао је госп. надзиратељ, те подигао здравицу у здравље Његова Величанства нашег цара и краља Фрање Јосифа I. рекавши:

„Дижем ову скромну здравицу за крјепко здравље и дуг живот нашег премилостивог владара Његова Величанства цара и краља Фрање Јосифа I. под чијом великодушном управом и очинском бригом осјећамо наш религиозно-морални развитак и материјални напредак. Доказ нашег развитака и напретка између безброј других — јест и данас, у славу Божју, посвећени храм — коју свечаност обависмо ево у највишој слободи и мирноћи!

У овом св. храму узносиће српски народ своје заједничке топле молитве, за здравље, дуг живот и благотворну управу нашег великодушног владара, као што то чине милиони Србаља с ове и оне стране Саве!

Живјело Њег. Велич. наш цар-краљ Фрањо Јосиф I.!!!

На ову здравицу, коју су сви присутни стојћи саслушали, отпјевата је заједнички прва и посљедња китица царске химне, коју је предводио мајевачки учитељ г. Ђоко Ђорђевић.

По малој паузи дигао је г. прото Д. Поповић здравицу нашем љубљеном Архијереју г. Ђорђу Николајевићу са жељом дуга вијека, челик здравља и бодре управе, — по чему је отпјевато одушевљено многољествије!

Свештеник мојевачки г. Стево Поповић надрвио је нашу Високу владу као претечу ове красне и остварене установи; као дароватељу у небројеним мјестима; као будилницу

просвете и покретачицу на све оно, што њеном народу моралну и материјалну асну и бољу будућност доноси. У клицању живјела Висока влада изби многољествије у најживљем тону!

По дугој почивци и залагању захвалио се мјесни парох г. Јосиф Поповић свом надзиратељу г. Кости С. Поповићу на његовом старању за вријеме градње црквице; на његовом праведном спровођању молби од отране његове и општинске; на његовим савјетима, и у опште на његову труду, кога је у пуној мјери имао и радо сносио и т. д. — додавши дубоку захвалност свима присутним гостима на њиховом непожаљеном труду, и увеличању данашње свечаности!

У брзо за овијем одговорио је надзиратељ наздрављачу подужом здравицом, и захвалио се на признању, додавши, да он као свештеник није пожалио никад труда, који му је у дио падао, и да му труд тај крунише ова свечаност, коју је он први пут као „началствујај“ у животу обавио — препоручивши надлежном свештенику, да је он од данас везан за дом Божији више него ико у парохији; да је он њен чувар; да се чува од немарности, и свега чиме би се о св. матер цркву огријешити могао... За тим се окренуо народу и напоменуо му, да се сјети оних времена, кад се Србин по шпиљама крио, књигу учио и име Божје узносио, па колико више, да је дужан народ чинити то данас у слободи — те колики би гњев Божији постигао га, кад би своју св. матер цркву занемарио!

Тако је свршен и овај други официозни дио ове ријетке свечаности!

Тако би један св. храм више у славу „Сомшествија Свјатаго Духа“.

Послије овог другог официозног дијела, настала је нека пријатељска гозба, при којој се изредало још много искрених здравица од учитељства свештенству и народу и обратно.

Дирљиво је било виђети одушевљене парохијане, како им од радости срце јаче бије, и како свесрдно своје госте чаште, те како понеки у заносу подигне и здравицу у народном духу пуном искреног одушевљења — па како добровољно и замашно даје прилог св. матери цркви!

На пољу пак милина је било виђети мушко и женско у својој народној ношњи, гђе колом окреће, а пјесмом попијева и радује се, што ће имати гђе долазити и заједничке молитве Творцу узносити!

До 5 сати по пола дана веселило се : играло и пјевало у најљепшем реду — а онда се кренуло кућама, носећи ту свечаност у дугој успомени!

Дервенца, у децембру 1895.

К. С. П.

Х и м н а

Срп. правосл. црк.-пјевачко друштво „Соко“ у Требињу.

Руке амо, српски синци,
Хајд' у коло, трудбеници!
Загрљени — запјевајмо,
Српску славу освјештајмо, —
Нек свако зна:
Да Српству сја!

Журно, браћо, 'од'те амо,
Српску славу да пјевамо!
Нек Бог српски на нас гледа
Сунце јарко нек не седа, —
Нек Српству сја
Док траје дна!
Бос. Петровац.

Појмо браћо, српски тићи,
Појмо, дједо Југовићи —
Појмо Богу и олтару,
Појмо Србу осветару:
„Живио крин —
Див — Србин!“

Појмо слози љубави,
Појмо *наду* — цвјет убави!
Појмо славу нашег рода,
Китила га цвјет — слобода!
Појмо сложено, хој!
К'о пчелица рој. . .

Појмо, док нам крвца врије,
Док нас пламен српства грије, —
. . . Појмо браћо и пјевајмо:
„Бог да живи Српство славно“.
Пјесмом сложено, хој!
У србински рој. . . .

Појмо браћо, — Бог нас прати,
Сложено ваља запјевати:
„Плакали смо доста веће,
А сад појмо пјесме среће,
Нек свако зна:
Да Српство сја!“
Богд. Р. Милановић-Краишник.

Д о п и с.

У 11, 12, 13 и 14. броју вршачког „Српства“ од ове године штампани су чланци, који црним бојама илустрирају наше срп.-правосл. босанско свештенство. Ја тијех дописа нијесам читао, али ћу ипак бити слободан путем нашег духовног часописа „Б.-Х. Источника“ изјавити, да ствар не стоји у оноликој мјери, и да ми у нашој домовини збиљам имамо таковијех свештеника, којима се поносити можемо. Наше проте и надзиратељи већином су људи ваљани и свијесни своје дужности; а и међу парохијалним свештенством има их, који за узор добријех и родољубивијех пастира служе.

Нећу тајити, да има некијех, који свој посао радити незнају, има их, који су и иначе, као људи, у гријеху, има немарнијех, има зубатих и немирна духа, има који се опијају и који туђ посао узбијају; но тијех је незнатна мањина. У 250 наших свештеника, број таковије једва је 20, а у највишој мјери 30. и ти су од стране духовне власти опоменути, укорени, новчано, у корист свештено-удовичког фонда, кажњени, под јепити-

мију и одлучење стављени, а неки је и премјештен био с парохије. Има их и суспендованијех!

„У свакоме житу има кукоља“, па тако и међу свештенством нађе се људи, који по својим тјелесним слабостима и манама кад-кад погријеше, но такви и пате за то. Зло је свако за осуду и ни један преступ не остаје не кажњен; но на кукавном свештенству то свако примјети, јер је „вид'кло св'кта“. Ако својим добрим дјелима свијетли, види га свако, ако ли каквим хрђавим дјелом и примјером послужи, ето се и то види.

Дакле, дозволићу, да има једна десетина свештеника, који су за осуду и којима се приговорити може, а остали су чесни и поштени — хвале, а никако прекора и нападања, вриједни.

Оној браћи, свештеницима, који су у гријеху, имао би братски и пријатељски препоручити:

1) да своје дужности гледају, а нетичу их се ни странке ни политика. „Свештенику олтар, предстојнику кошар, а трговцу камтар; сваком своје и за свој посао сваки има да одговара.

2) Сваки треба строго да пази на владање своје, да је учтив и да неслужуи злим примјерима у повјереној му пастви. Мјесто тога дужан је бити присебан и својим видљивим радом указивати, да је он не низак и раван или пониженији од своје пастве, него ли да се одржи на висини, коју му је Бог кроз своју свету цркву поклонио.

3) Највеће је зло *отијање* и од тога свештеник мора бити далеко. У пићу је блуд, вели апостол. Пиће и обична човјека понизи до скота, а какав ће онда изгледати онај, на коме почива благодат св. Духа, ако је пијаница?!

Данас је за свештенство наступило друго вријеме. Од свештеника се много тражи и, оно мора и Богу и људима да угоди, ако оће да му други признају, да је на своме мјесту.

Као што је напријед речено, за преступе у разним видовима, кажњено их је доста и ни један не може казати да је каштигу претрпио „на правди Бога.“ Нека нико не мисли, да ће одсад настати боље вријеме за наше свештенство. То не! Доброта блаженоупокојеног „старца“ митрополита Николајевића некима је и праштала; али нови Дабро-босански митрополит неће ни моћи такав бити. Рана на духовном тијелу мора се лијечити и кривцима ће се и одсад судити – строжије, него ли досад.

Нашто јавно грдити и брукати и уљудне поред онијех, који су у гријеху?

У хатар истине рекао сам ово. Дај Боже да „добрима“ послужи на трајно успјевање у добру; а гријешћима да послужи за поуку, те да и они постану паметни и свјесни свога свештеничког положаја.

Брат свештеник.

Село Азићи и његове старине.

Саопштио: Срб Пеција.

Парохија манастир Гомионице врло је раштркана и голема. Иста се састоји из овијех села: Кмећана, Мелиће, Обровца, Суботице, Голеша, Первана, Борковића, Вилуса и Азића.

Првијех година (понајвише месеца октобра, новембра и децембра 1890. год.) обилазио сам сва села, нешто с манастирским послом, а у неколико и да се упознам са парохијанима, и да поједина села с етнографског гледишта проучим.

Од свију села манастир парохије, најзабаченије је село Азићи, и управо је у једну руку, баш ко дивље.

Чешће сам пута слушао од мога духовног оца јеромонаха Герасима, врло много шаљивих прича и пошалица о Азићанима; па сам у неколико због тога 3. марта о. г. отишао у то горско село Азиће, гдје сам неке парохијске послове обавио, а и рушевине неке у истом селу обишао.

Село Азићи једва да има око педесет српско-православних домова, а пружио се је, испод неких страна, и то на крају бањалучког котара. Од Бање-Луке удаљено је скоро десет сати, а од Санског-Моста само четири сата, па ипак Азићи припадају котару бањалучком?! . . .

Само село дијели се на три заселка (махале), као: „Доњи Азићи“, „Горњи Азићи“ и

„Пантелићи“. Село је доста неуперно; једино нешто за благо има згоде, а вода, млин, па и дрво доста им је далеко.

И ако је сеоце Азићи врло забачено и врлетно, ипак у стара времена играло је бољу улогу, него данас, и по свој прилици било је и знаменитије, него ли пак сад, јер у споменутом сеоцету имаде рушевина и развалина од старинских градова, а на сред села постоји и старинско гробље са великим мраморним плочама. То гробље народ зове „дивовско гробље“? . . .

Развалине су у Азићу ове:

„Вучај-град“, од ове развалине врло се добро и сад зид позна, а налази се у једној страни, између села „Вилуса“ и „Азића“, на десној обали ријечице истога имена. Ријечица „Вучај“, извире испод села Павића у бањалучком котару, па тече према сјеверо-западу, и салијева се у овећу ријечицу „Козицу“.

Вучај-граду прићи се може осваклен, ама бора ми Србине мој драги, више „четверо-ножице“, него „двоножице“. Ниже града има природна пећина, и још доста великих литица. А у опће, пошавши према ушћу ријечице Вучаја велике су стијене и стране, особито од Пантелића, па до у село Козицу — (котар Сански-Мост.)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Сјеверо-западно од Вучај-града, у истом правцу, око десет минута хода, у шуми званој „Брезовача“ има једна развалина, па народно предање каже, да је ту црква била. То мјесто данас се зове „црквина“.

Позна се старински пут из Горњи Азића, који из њиве „Рупе“, па у шуму „Окуке“ — (на лијевој обали Вучаја) води, из шуме салази управо ријечици Вучају, отален према сјеверу вијуга и води управо у Вучај-град. Из Вучај-града к споменутој црквини, а од те црквине опет се вијуга све до у село Козицу. У самоме селу Козици, а на лијевој обали ријечице Козице има град, или боље да речем зидине од града, које се врло

добро познају. Простор, што га град у Козици заузима изнаша око 600 м. Граду козичком може се, осим са сјеверне стране, осваклен прићи*).

Готово на крају села Азића у махали Доњи Азићи, ниже куће Јов. Ковачевића има једна зидина, и околни народ зове ту зидину „град“.

Нијесам могао разабрати, да ли се је што, спомена вриједног нашло на споменутих рувинама у Азићу.

Манасти. Гомионица, 1896. год.

*) Детаљни опис села Козице, послао сам уредништву „Гласника земаљског музеја“, чини ми се још 1892. године, и све до сада санак борави у редакцији?!? . . . — Срб Пеција.

Р а з н о.

Изложбу на најсвечанији начин отворило је 2. Маја (п. н.) Његово ц. кр. Ап. Величанство Франц-Јосиф I. окружено страним Височанствима, члановима госпоцке куће, члановима депутације, заступницима културних народности, члановима државне управе, заједничким министрима монархије, депутацијама главних градова из провинција, краљских слободних градова Угарске и т. д.

Нашој браћи земљацима и пречасном свеченству препоручује се, да употребе по могућности тако zgodну прилику, да виде знаменитост, које је изум напредних народа могао и умно створити.

Римокатоличка црква на Цетињу. Задареком „Српском Гласу“ припослана је ова вијест с Цетиња: „Јутрос, на Васкрс, Господар је дао испред дворца сакупити Цетињске римокатолике“. кад је Књаз ступио међу њих, рекао је: „Моји подајници нека изађу на страну“. Од свију колико их је ту било, њих око 50, само је један био црногорски подајник. Кад је овај на страну стао, Господар је наставио: „чуј ме мој поданиче, и ви остали латини, да вам је свима сретно Воскресеније Христово! И још вам јављам, да сам вам дозволио, да можете на Цетињу задати вашу цркву, а и ја ћу вам што припомоћи!“ . — Која грдна разлика између тога и онога, ће се ради, да се православни одвоје од своје праћедовске вјере?!

Капела на кошевском гробљу у Сарајеву. Чули смо, а ето и у „Бос. Вили“ читали, да овдашњи

велепосједник и подначелник града Сарајева родољубиви и уважени госп. *Петро Т. Петровић* кани још у течају овога љета, подићи себи задужбину — красну православну цркву у византијском стилу. Црква та биће посвећена св. Атанасију, кога уважена породица г. Петровића слави као своје крено име 24. Октобра. Доиста ријетка и племенита мисао! Дај Боже, да штовани завјештач поред тога, и досад чињеног добра цркви православној и школи српској и много и дуго поживи на корист роду, а на срећу и понос своје многобројне врло уважене породице, те да и од сад буде чинио дјела, која ће му свијетло име у народу српском проносити и послје његове смрти. Живео! — Таквих људи требамо. али их је, жали Боже, мало!

Опијело. Дана 18. фебруара о. г. приредила је српска црквена општина у Брчком свечан парастос блаженоупокојеном Митрополиту Ђорђу Николајевићу. На сред цркве био је подигнут црнином обвит величанствен катафалк. Јектенијама је одговарало тамошње ново-засновано српско црквено цјевачко друштво. Црква је била пуна домаћег свијета и чиновништва.

Српска трговачка омладина у Б. Градишци у Недељу 14/26. Априла о. г. приредила је забаву са игранком у просторијама „Гранд Каване“. У програму су: поздравни говор, и двије декламације: „Пјесма о пјесми“ и „Мираз“. II. дио „Мој џеп“, шаљива игра у 3 чина од Мите Калића и српске народне игре. Добровољне

прилоге са стране примају Браћа Малићи, што ће бити путем српских листова обнародовано.

Бањалучка Епископија У 23. и 27. броју земунског листа „Новог Времена“ штампани су дописи из „бос. Крајине“, у којима се разложно доказује, да би нужно било и у Бањојлуди православног епископа поставити. Познајући онамошњи народ и свештенство, увиђајући потребу, за коју се позване високе власти моле, и уредник овога листа слободан је придружити се жељи свештенева и народа, из кога је потекао.

Митрополит Дионисије, добивши султански берат, отпутовао је на велики Уторак из Цариграда у своју престолницу Призрен, где га је повјерена Му пашва дочекала с највећим ухићењем. Још из Цариграда упутио је Дионисије своју архипастирску посланицу своме народу, у којој га врло лијепо савјетује и архипастирским гласом учи, како да се влада. Прва срп. архијерејска служба, била је на свијетло Васкрсење у Призрену. Дај Боже, да му и напредно буде све, што доброг намјеравао буде чинити!

Да и Фердинанд, књаз бугарски намјерава примити православље, о томе новине поговарају.

Њ. В. Краљ Србије, посјетио је св. Гору и у чувеном срп. манастиру Хилендару, провео Васкрсење Христово. Краљ Александер, посјетио је и олимпијске грчке игре у Атини. При повратку своме свратио се на острво Крф да учини посјету нашој Царици-Краљици Јелисавети, па се преко Тријеста упутио у своју престолницу Биоград, где је стигао 6. Априла о. г.

Крунисање руског Цара Николе II. биће у Москви 12. Маја о. г. Свечаност ће трајати пунијех 12 дана.

Овогодишњи празник св. Васкрсенија дошло нам је радосну вијест из Далмације: на тај свијетли празник и задњи траг *врличке уније* ишчекао је. И ми поздрављамо браћу, која се опет вратише прадједовској вјери, а у једно честитамо будним пастирима св. православља, који притекоше за времена, да подигну поклицнуле. Помолимо се сви скупа: „Отче наш, гдѣ, иже еси не небесѣхъ. . . не ведн насъ ко искшешиѣ, но избави насъ ѿт ѡбцакагѡ.“

Неки босански листови имају обичај, да нашу св. православну вјеру називају некаквом „грчко-источном“ и т. д. Ми их опомињемо, да од сад

никога не вријеђају, јер кад сама Висока влада у свима својим актима назива православље како треба, морају и други нижи на то пазити.

Како читамо у Срп. Сиону ни ове године угарка влада не дозвољава држање срп. цркв. народног сабора. По томе ни ове године не ће моћи Срби проговорити о својој аутономији.

Миленијска изложба у Будим-Пешти. У спомен доласка мађарског народа у Европу, слави се ове године у Будимпешти *хиљадугодишница*, с којом је скопчана и велика изложба у главном граду мађарске престолнице. Изложбени простор обухвата 500.000 квадратних метара, на коме је подигнуто 130 павиљона — прекрасних палача, а осим тога ново етнографско село са 32 куће, осим великог броја мањих павиљона приватних подузетника. На изложбено мјесто улази се широком новом жељезном ћупријом кроз импозантни славолук. Колика је то изложба и од каква је значаја по људство, ми ћемо се осврнути на ово други пут. На изложби ће бити заступљена и наша земља Босна и Херцеговина са својим умјетничким радњама и производима; а да би свијет могао лакше видети чуда 19. вијека, управа изложбења постарала се, да облакша пут, храну и посјетиоцима преноћишта са јевтиним цијенама. Особито простом сталезу пружена је згодна прилика да може за *самим 5 фор.* отићи видети изложбу и натраг се повратити.

Наша Висока земаљска влада за Босну и Херцеговину такође пружа полакшице за путовање, а нарочито ђацима земаљских завода.

Госп. Павле Вукановић, отворио је у Ђемалуши улици, преко пута од старе српске православне цркве, гостионицу под именом „**Гостионица Црквени хан**“. У просторијама те гостионице има сала са билијаром, у којој стоје и српске новине на расположењу. Дале сала за ручање, добра кујна са јелом и пићем. Кафана ала Турка. Собе са два кревета коштају 1 фор. а са једном постељом 60 новч. са послугом. У собама влада чистоћа. Намјештај је сав нов — послуга у реду.

Препоручује се пречасном страном свештенству и с тога, што је у близини Митрополије и цркве, и што је мјесто скровито без икакве вике и дабулане.

Књижевне вијести.

Уредништво „Бос.-Херц. Источника прима у замјену ове листове: „Бос. Вилу“, „Сарајевски Лист“, „Наду“, „Школски Вјесник“, „Гласник земалског Музеја“, „Франјевачки Гласник“, „Вошњак“ (из Сарајева); „Глас Црногорца“, „Лучу“ (с Цетиња); „Гласник Далматинске Епархије“ (из Задра), „Ново Време“ (из Земува), „Српски Сион“, „Наше Доба“ (из Новог Сада), „Нови Васпитач“ (из Беловара), „Домаћину“, „Мале Новине“ и „Просвешни Гласник“ (из Биограда). Домаћинъ Приатељ (из Софије), „Листакъ“ из Унгвара), „Церковна Бѣдомости“, „Петербургска Бѣдомости“ (из Петрограда), „Цариградски Гласник“ (из Цариграда). — Молимо и остала славна уредништва, да нам своје, а нарочито црквене, листове у замјену дају.

— Почетком ове године, почео је у Нишу (Србија) излазити лист „Слава“ којој је задатак, да слави име, језик и иначе српски дух. Тај лист излази у мјесечним свескама од 3 табака осмине и цијена му је за наше крајеве 6 круна годишње. Рукописи шаљу се уреднику *Миливоју Башићу*, а претплата власнику листа *Мифи Ивковићу*.

Примили смо књигу „*Прослава Споменница Четиристогодишнице Одбоке Штампарије*“ коју је издао Прославни одбор на Цетињу. У овој књизи описана је потпуна свечаност те ријетке српске прославе. У њој су истакнути сви поздравни појединих научних друштава и особа, као и све остало, што су страни листови донијели о тој прослави. На крају књиге измијењене су неке илустрације са старинског двора Иванбега Црнојевића. Дјело је разаслао свима ученим друштвима и угледним особама, као и уредништвима српских листова.

Српски књижевник гесп. Драг. Ј. Илић, издао је на свијет књигу под насловом: „Светле Сликe“ — *Прва ноћ Рождества, Богојављење, Стефан, Савле и Бура на мору*. — Претплатници „Српског Сиона“ читали су те интересантне догађаје, а ко тога листа не држи, може књигу

поручити од Српске манастирске Штампарије из Н. Сада. Цијена је 50 н., а за поштарину треба додати још 5 новч. Књига се препоручује и овоземном српско-правосл. свештенству, јер ће из ње моћи дознати оно, што досад не бијаше познато, пошто нам Библија не излаже догађаје о томе толико јасно.

Код исте штампарије могу се добити „*Приповијешке једнога каплара*“ из српско-бугарскога рата 1885. Цијена је тој књизи с поштарином 65 новч. Ово је друго, поправљено и новим причама допуњено издање.

„*Зора*“, лист за забаву, поуку и књижевност покрећу у Мостару млада г. г. књижевници и пјесници *Алекса Шантић* и *Светозар Ђоровић*. Лист ће доносити пјесме, приповијетке, драмска дјела и разне поучне чланке. Излазиће једном у мјесецу у свескама од 4—5 табака, а цијена му је на годину 5 фор. Претплата се шаље уредништву. Ко скупи 10 претплатника. добива лист бесплатно.

„*Бубањ*“, шаљиви лист, излазиће сваког 1. 10. и 20. у мјесецу под уредништво г. Анте Белића, а главним сарадништвом дра *Базулбуца* (Чика Васе Љубисава). Претплата се шаље администрацији „Бубањ“ у Вршцу. Цијена?

„*Шематизам*“. Примили смо „*Шематизам православне епархије далматинске и истријске за 1896. годину*. У почетку су убиљежени епископи од времена установљења те епархије, затим епископ, конзисторија, придворно свештенство, манастири, парохије, учевни и васпитни заводи, закладе и т. д. На крају додат је азбучни преглед свештенства и мјеста у епархији.

Далматинско-истријска Епархија има: 3 манастира, 5 протопрезвитерата, 55 парохија са 10.141 кућом и 72.724 православне душе. Богословију посјећују 39 питомаца. Има их из свију епархија у архидијезеви карловачкој, па и двојица из Дабро-босанске архидијезе. Разне основне школе посјећују 2299 православне дјеце.

Јавне благодарности.

Висока зем. влада за Босну и Херцеговину, која се очински стара за свој народ и његове богомоље, благоизволила је подарити подрашничкој

цркви, поред досадашњег дара, све што за једну цркву потребује, као: књиге, утвари, потпуно двојструко одјеженије, чираке велике и мале, кандила,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

двјиет и кадионицу, — тако и сад бојећи се да шта не фали цркви, поново је даровала 1 апостол, 2 књиге (I. и II. дио) октоиха; те високој дароватељки на цијењеном дару, у име народа и одбора изричем најискренију захвалност. Живила!

Варцар-Вакуф, 13./4. 1896.

М. Вучковић,

свештеник.

Наша Висока земаљска влада благоизвољела је преко овдашњег славног котарског уреда, милостиво подарити за српско-правосл. цркве у овој парохији у Требињу, Мустаћима и у Требијовима девет (9) комада врло фино увезаних црквених књига и то: за сваку поменућу цркву по један апостол и по два октоиха (осмогласника) и то I. и II. дио.

На овоме дару, Високој земаљској влади подписани у име туторства ових цркава и народа, изјављује најтоплију благодарност и захвалу. Живила Висока влада!

У *Требињу*, 15. априла 1896.

Надзиратељ протопрезвитерата:

Ристо В. Кочев,

парох.

Поводом смрти моје јединице и нигда незаборављене премиле шћерке, *Зорке, ученице II. разреда приватне учитељске школе у заводу српске народне добротворке племените Мис Аделине Павлије Ирби у Сарајеву.*

Подписани из дубљина уцвијељеног срца и душе овијем захваљује, у првом реду споменутом заводу речене српске добротворке, чије је наставничко особље са највећом њежношћу за врјеме боловања — милу Зорку нагледало, а и пошљедњу јој почаст свесрдно и матерински одало, са свима ученицама, чиме ми у неколико тугу и жалост ублажише.

Хвала слав. српско-православној вјероисповиједној вишој дјевојачкој школи, као и наставници њеној — Српкињи *Ј. Дуић*, што присуствоваше у тужном спроводу, и тиме почаст покојници одадоше.

Хвала славној дирекцији државне учитељске школе и њезином љубезном директору *г. Ђури Бујхеру*, као и свему професорском особљу сарајевске препарандије, који са својим ђацима присуствоваше у спроводу, а ваљани учитељски приправници мртво тијело — драгог

ми јединчета од земаљске болнице до у „Кошевско српско-православно гробље“ носеше.

Хвала преч. госп. *Жарку Ј. Поповићу*, катихети на српској вишој дјевојачкој школи у Сомбору, који као бивши учитељ миле ми шћерке *Зорке*, са ученицама својим, а бившим другарицама покојнице, писмом из красног града бачког Сомбора братско саучешће изјави.

Хвала, г. *Стеви Н. Давидовићу*, проти, конзисторијалном члану и уред „Источника“, који добровољно из братске љубави чинодјејствоваше при опијелу покојничину; а исто тако хвала и г. *Петру Ј. Лацчевићу*, катихети на сарајевској препарандији, који је покојницу причестио и опојао, а иначе братски ми саучешће изјавио... Но, особита хвала моме земљаку и комшији из околине вароши Приједора г. *Пери Векићу*, угледном мајстору — дрвдјелцу — сад у Сарајеву, који са својом добром супругом *Катинком* у свачему и свему дијелише жалост самном за покојницом, и својски се заузимаше госпођа *Катинка* око опремања мртвог тијела — драге ми шћерке.

Хвала свима и свакоме који ми било: писмено, брвојавише или усмено изјавише саучешће, а тиме ми у полак олакшаше и ублажише превелику тугу...

Још једноч велим: „Свима по сто пута хвала!“...

У *Ман. Гомионици*, у марту 1896.

Тужни и уцвијељени отац:

Гаврил Стојнић,

игуман, пређе мирски свешт.

Овдашња српско-православна вјероисповиједна основна школа држала је шест забава у своју корист, и корист школске младежи; и то од устројења свог, т. ј. од 20. јануара 1891. г. па до данас.

Дарежљиве српске душе сјећале су се сваком приликом овдашње школе, па и при овогодишњој светосавској бесједи сјетише се ова господа и послаше своје прилоге.

По 5 фор. г. г. *Јосип Ј. Куртовић*, из Шапца; *Сохнер, П. Николић* у књигама, обадва из Загреба. По 3 фор. преосвештени госп. *Серафим Перовић*, митрополит из Мостара. По 2 фор. пречасни госп. прото *Стево Н. Давидовић*, члан-референт конзисторијални, из Сарајева; високопреподобни г. *Илија П. Инђић*, архи-

мандрит, из манасти. Озрена; госп. Перо Дрљача, из Бос. Новог; преподобни отац Герасим Кочић, јеромонах, парох. По 1.50 фор. часни госп. Ст. Бабић, парох, из Раткова; часни госп. Јово Ђ. Лазичић, свештеник, из Лусића. По 1 фор. пречасни госп. Хаџи Миле А. Попадић, прото из Кључа; г. Перо Каран, из Кључа, Раде Стефановић, из Бос. Крупе; Симо Пећанац, из Лакташа; Илија Малиновић, из Варцар-Вакуфа; Јов. Петровић, Исо Игњатовић, Марко Рончевић, Н. Николић, сви с Кадиневоде; Илија Бијелић и Перо Јокић из Кола. По 50 новч. Јово Пилиповић-Бишћанин, терзија; Петар Љубојевић, Јован Марчић, Михајло Милосавић, Миле Милосавић, Ристо Козанара, Лазар Мајсторовић, Лако Поповић, Миле Поповић, Васо Милојевић, Станко Станић, Гавро Савић, сви из ман. парохије. По 30. новч. Ђурађ Петковић, Јован Милаковић. По 20. новч. Петко Вукелић. По

10 новч. Никола Драговић, Шкрбић, Марко Драговић, Игњатија Кољанчић, Лука Кољанчић, Миле Дољевић, Симеун Дринић, Стево Ђукић, Ђукан Батар, Ђукан Драговић, сви из манасти. парохије.

Као сваке године, тако и ове сав је новац уручен у руке високопреподобном оцу Г. Стојнићу, игуману.

Овом приликом захваљујем у име школе и школске младежи свој господи приложницима; а велика хвала и часном госп. Јовану Новаковићу, пароху бистричком и катихети на државним школама у Бањој-Луци, који је добровољно примао преко себе добровољне прилоге са стране!...

Српско-правосл. вјероисповиједна основна школа у манасти. Гомионици, у марту 1896. г.

Петар Ст. Иванчевић,
јеромонах, учитељ.

Премјештени.

Михаило Карановић парох из Бос. Новог у Бушевић — котара бос Крупе.

Алекса Поповић из Бос. Кобаша у бос. Нови.

Кобашка парохија предата у администрацију свештенику Сими Игњатићу, из бос. Свињара.

Ч и т у л е.

Симо Берић (млади) свештеник и помоћник медњанског пароха Симе Берића (Старог) — из котара јајачког — преминуо је 26. марта о. г. Тај свештеник рођен је у м. мају 1870. г. Свршивши рељевску богословију, рукоположен је, од блажено-почившег Митрополита Ђорђа Николајевића 12 децембра 1891. за ђакона, а 7. јуна 1892. г. за свештеника у Сарајеву. На погребу чиновнијствовао је преч. прото варцарски г. Јован Пећанац уз припомоћ још четворице свештеника. — Богу је угодно било да прими овог младог свештеника, кога је Митрополитска власт под јепитимијом држала, и у којој га ето и смрт затече, *ради страсти опијања*. (У памет свештеници!) Покојника жали остарјели му ђед — парох медњански, супруга и двоје нејачке дјечице.

Бог да му души милостив буде!

† Марко Поповић (Живанић) парох *равански* — котара бугојанског — преселио се у вјечност 5. марта т. г. у Вуковску. Покојник је рођен у истом селу 18. априла. 1844. г. По свршетку бањалучке богословије, рукоположен је од епископа Данила у Глоговцу 23. и 24. септембра 1871. Пок. поп Марко био је реван и ваљан свештеник, а притом човјек искрен и добра срца. У своме народу уживао је повјерење и љубав. Оплакују га удова супруга и четверо дјеце, од којих је најстарији му син Ђорђе, свештеник у Благају. **БЖЧНАА ПАМАТЪ!**

(Примј. Смрћу овог свештеника, упражњену парохију *Равно* заузеће син његов Ђорђо Поповић, а парохија Благај (Доњи Купрес) одсад сматра се упражњеном.)

Одговори уредништва.

Г. А. Григоријеву у М. — Са бесједама ћемо расположити, кад се којој мјеста укаже, Она је погрјешка нехотице испала, — исправи

ћемо је. Ви доиста радите много и радом сте нас обвезали пуно. Уз нашу усрдну захвалу, изволите примити и братски поздрав.